

Štev. 3.

V Ljubljani, 15. marca 1941

Leto 58

VSEBINA: Gozdarska anketa Kmetijske zbornice. — Resolucija sprejeta na gozdarski anketi Kmetijske zbornice v Ljubljani v dneh 27. in 28. februarja ter 1. marca 1941. — Pred spomladansko setvijo. — Kje dobite dober semenski krompir? — Priznani posevki ovsa in krompirja. — K preskrbi s fosforovimi gnojili. — Kako bomo letos gnojili krompirju? — Za katero rastlino porabimo največ umetnih gnojil? — Pokončevanje plevela. — Držimo se treznega izbora. — Krpanje »lukenj« v vinogradu. — Soljenje trte. Na kaj moramo paziti pri molži krav? — Ročno pogozdovanje v kmetškem gozdu je nujno potrebno. — Čebelarstvo v Sovjetski Rusiji (nadaljevanje). — Naša vaška skupnost. — Vabilo na letno skupščino Kmetijske družbe. — Vabilo na občne zbornice podružnic.

Gozdarska anketa Kmetijske zbornice.

Šumil

Sredi pomladi v letu 1938 se je vršila velika kmetijska anketa, ki jo je priredila banska uprava. Organizacija te ankete ni bila posrečena in tudi razprave so mnogokrat zgrešile svoj namen, da so se včasih izmaličile celo v nekake proračunske govore. O uspehu te široko in preširoko zasnovane ankete smo potem bore malo čuli in zdi se nam, da je vse tisto nagromadeno duševno in telesno delo ostalo domala v skladovnicah popisanega papirja.

Letošnja gozdarska anketa je bila le nujna dopolnitev prve, če vedno in povsod zatrjujemo, da je naše malokmetijstvo telo, ki je na desno roko poljedelstvo, na levo roko pa gozdarstvo. Zato bi bilo napačno, če bi pri tem telesu ne vedela desnica kaj dela levica ali pa narobe.

Kmetijski zbornici gre nesporno zasluga za gozdarsko anketo, ki naj bi bila poudarila važnost gozda v našem kmetijstvu ter pokazala pott gozdarski politiki za rešitev te živre, zelene kmečke hranilnice pred izcropanjem in propadom.

Zanimivo je, da vseh 22 let po osvoboditvi nista ne gozdarsko društvo kot strokovni forum, ne gozdna nadzorna oblast smatrala, da bi bila gozdarska anketa potrebna. Niiti kakih strokovnih posvetovanj reccimo, okrajnih gozdarskih referentov, ni bilo, da bi od časa do časa premotrili stanje gozdarstva in na kak posvet glede ukrepov

pritegnili morda nekaj praktičnih privatnih strokovnjakov, upraviteljev, gozdnih posestnikov itd. Že na takih posvetih bi bili brezdvomno ugotovili vse to ali podobno, kakor je sedaj anketa in bi se bilo dalo morda marsikaj zavreti, odvrniti, popraviti, izboljšati. Prav gotovo smo zamudili ugodnejše čase za reševanje naših gozdov in gozdarstva, kot so sedanji, ki stoje pod dojmom nedoglednih svetovnih konfliktov in človeških katastrof.

Če imamo pred očmi namen te ankete, ne moremo odoleti občutku, da je kot otrok velike kmetijske ankete podedovala nekaj napak, ki so ji vzele mnogo na živi sili.

Za način razprav je bil čas mnogo preozek, da bi bili v ta okvir stlačili vse košate veje gozdarstva. Mnogo preveč je bilo šolske znanosti v predavanjih, ki so v uvodih ali statistiki ponavljala eno in isto ali podobno snov.

Anketa je vendar hotela na temelju gozdarske znanosti dokazati dosedanje gozdno politiko in če potrebno, nakazati novo pot. Ako hočemo n. pr. ugotoviti, če je kak račun pravilen ali ne, ne bomo zato dokazovali in razlagali, da je dvakrat dve štiri, temveč bomo to dognano resnico porabili v računu.

Koliko dragocenega časa bi bila anketa prihranila, če bi bilo ena in dvajset iznesenih referatov prej redigiranih v skladno celoto ter bi bila statistika skržena na stvarno

potrebo in šolsko znanje na minimum, ki je sem in tja potrebno za razumevanje zaključkov. Dejansko podlago za anketo bi v tem primeru dalo troje, največ četvero predavanj, ki bi se temeljito obdelala v razpravah, ostala bi se pa v informacijo udeležencem in javnosti le razmnožila ozir. tiskala in jim seveda pravočasno pred anketo dostavila.

Če je Kmetijska zbornica anketo pripravljala baje leto dni, bi bila skladnost in povezanost posameznih referatov lahko boljša. Res pa je tudi, da najboljše namene prepreči naša znana netočnost — saj nekaterih zakasnelih referatov ni utegnila zbornica niti razmnožiti. Zapreka je pa večkrat tudi ozko-srčnost avtorjev, ki ne puste svojih proizvodov nič izpremeniti, čeprav bi se dalo mnogokrat jasneje in krajše povedati, zlasti, kar ni strogo strokovnega.

Če je bila ta anketa mišljena le kot revija gozdarskih znanosti in vprašanj za propagando, je bil namen dosežen. Tedaj tudi ni bilo važno, če so si referati sledili poljubno, ne glede na snov ter panogo in če je bilo v predavanjih mnogo leksikalnega. Potem pa tej splošni anketi morajo slediti ožje strokovne ankete za razne panoge.

Odraž te širine anketejnega okvira je tudi zaključna resolucija sama, ki v štirinajstih točkah zajema predloge in zahteve, ki jih pri sedanjem tempu upravne prakse ne bomo nikoli dosegli. Dojem, da smo zajeli na veliko, je vzporedno sprostil občutek neizvedljivosti. — Domneva, da je šele anketa ugoto-

vila, kaj nimamo in kaj hočemo, ne drži, kakor tudi ne, da pred anketo nismo imeli zbranega materiala ter da nismo zadostno poznali stanja in problemov našega gozdarstva in gozdarske politike. Klavirno spričevalo za strokovnjake bi bilo (saj je bila to dejansko anketa strokovnjakov), če ne bi bili poznali perečih gozdarskih problemov pred anketo, ki naj bi bila izmenjava prav za prav le misli, kako probleme rešiti. Okrog tega se anketa ni dosti mudila in tudi referati — razen nekaj izjem — niso dali posebnih pobud. Če bi bili anketo — vsaj razprave — vodili strokovnjaki, bi bili mogli dati pobudo, da bi se kako bližje dosegljivo in pereče vprašanje v razpravi temeljiteje obdelalo.

Resolucija govori le o tem, kaj bi bilo treba storiti, ne izraža pa misli, kako doseči vsaj ulomek tega. Če si anketa strokovnjakov ni na jasnem, si bodo o tem toliko manj politiki, upravne oblasti ter vsi tako imenovani »merodajni faktorji«, ki jih navadno sleherna resolucija neštetokrat kliče, da bi naj nastopali kot nekak »deus ex machina«. In vendar smo ta machina mi sami in vsi skupaj in nihče drugi. Zato bi se bila anketa morala pobaviti tudi z vprašanjem, »kako« in ne samo s »kaj«. Razen tega, ako bi bila na pr. anketa v svoji resoluciji vsa teža položila v eno zahtevo, n. pr. inventarizacijo gozdov, ki je izhodišče vse realne gospodarske politike ali nastavev nekaj strokovnih inštruktorjev kot zametek bodoče skupne tehnične uprave malih gozdov, ter nakazala tudi poti, kako dobiti sredstva za izvedbo tega programa, bi anketa in resolucija pridobili neprimerno na stvarnosti in verjetnosti. Tako je pa malokdo zapuščal anketo v prepričanju, da bo v doglednem času izveden vsaj mali del sklepov oziroma zahtev pri obstoječih razmerah in miselnosti tistih »merodajnih«, ki smo, kakor rečeno, mi sami. Zavedajmo se, da smo majhni in zato delajmo majhne programe, a te stvarne, da postanemo večji!

Druga načelna pomanjkljivost ankete je bila v neskladnem postopanju z ozirom na splošno postavljeno ugotovitev, da sta v našem malem kmetijstvu gozdarstvo in poljedelstvo nerazdružno povezana. Noben agronom (poljedelec) ni bil poklican kot predavatelj, da bi razložil, kako kmet gleda na pro-

bleme gozdarstva in gozda v zvezi s poljedelstvom. In ravno sedaj, ko živo občutimo potrebo, da bo vsak košček plodne zemlje obdelan in da bo rodil kruh! Poljedelci občutijo n. pr. kot trdoto gozdnega zakona določbo o previsnem pravu, kjer si polje in gozd mejita. Na teh mejah, ker sme tudi najvišje drevje stati prav na meji, gre vsa škoda v breme poljedelstva, zlasti kjer je polje le osrdek v sklenjenem gozdu. Poljedelec bi bil tudi prikazal s svojega zrelišča problem pašništva v gozdih, steljarjenja in posebej planšarstva. Najbrže bi bila kaka razprava po teh pogledih dobila drugačno lice. Tako pa zopet ni vedela levica, kaj dela desnica, če se poslužimo v uvodu podane prispodobe.

Kot uvod v anketo in kazalo za smer razprav smo pogrešali predavanja, ki bi nam pokazalo gozdarstvo v luči in perspektivi raznih gospodarskih sistemov, da bi bila anketa mogla kritičneje motriti in razpravljati o smeri dosedanje in bodoče gospodarske politike. V razpravah in referatih se je tudi občutila vrzel globljega gledanja problemov s stališča socialne politike. Gozd je ravno važen objekt te in razlašeni gozdi naj bi bili prva taka stvarnost. Mnogo strokovnih pobud ostane mrtvih, ker jim manjka korenin v živo jedro ljudstva in njihove psihe. Premalo se vedno vprašamo, kako naj gospodarske in z njimi socialne reforme povežemo z ljudskimi plastmi, ki jih to zadeva, da ne dosežemo nasprotnega, kar želimo. Ker smo pa majhni in naša sredstva skromna, nas mikavnost velikih idej in programov prerada potegne s trdnih tal v nerealne višine. Posledica tega je potem večkrat nekaka ohromelost, če ne zadrega ob občutku nemoči, ker gremo ob takih prili-

kah preko okvira naše duhovne, moralne, gospodarske in upravne pripravljenosti.

Zato se nam zdi, da je zaenkrat najvažnejša ugotovitev te propagandne ankete ta, da so za rešitev posameznih gozdarskih vprašanj potrebne posebne strokovne ankete. Te naj se pa izognejo napakam sedanjih anket, naj ne pozabijo na obe roki našega kmetijstva ter naj ne povedo, samo kaj, temveč tudi kako, t. j., dajo naj poleg organizatornega načrta za tehnično izvedbo programa tudi osnutek za financiranje zamišljenega podjetja. Brez tega bodo pomladni vetrovi anket zanašali k nam le plahe ptice resolucij, ki pa ne bodo pri nas gnezdile.

Končno, če naj bo Kmetijska zbornica prirejalka takih anket in vodnica kmetijstva k smotrному gospodarstvu, bi se morali vprašati, kak ustroj naj ima sama ali naj bi imela. Gre za to, če naj bo Kmetijska zbornica institucija za dajanje smernic in pobud gospodarske politike v kmetijstvu na podlagi zbranih izsledkov in statistike ter naj nadzira samo izvedbo sprejetih programov po oblasteh in institucijah, ki razpolagajo s strokovnimi močmi — ali naj se loti tudi izvajanja programov z lastnimi strokovnjaki?

Prvo nam je nujno potrebno in naj bi bila naloga zbornice, drugo je zaenkrat težko izvedljivo in proti načelu delitve dela. Ker naj bo Kmetijska zbornica matica za preporod našega kmetijstva, je treba to vprašanje prej in temeljito tudi organizatorno dosledno rešiti, da ne bo polovičarstva, ki danes najbolj mori javno delo.

Omenjena anketa je pa vsekakor plus za naše gospodarstvo, ki je kakor kaže, moralo čakati dve desetletji na svojega pobornika.

Resolucija

sprejeta na gozdarski anketi Kmetijske zbornice v Ljubljani v dneh 27. in 28. februarja ter 1. marca 1941.

Ugotovitve ankete

Gozd igra v narodnem gospodarstvu Slovenije izredno važno in vidno vlogo. Gozdovi pokrivajo polovico slovenske zemlje, gozdno in lesno gospodarstvo pa daje Sloveniji velik del njenih dohodkov,

Gozdovi, zlasti kmečki, v Sloveniji vidno propadajo. Z njimi pa propada tudi narodno premoženje in usiha važen vir dohodkov malega posestnika. Ob slabem

donosu izčrpanih in zanemarjenih gozdov utrpí Slovenija vsako leto ogromno izgubo, breznačrtna in špekulativna lesna trgovina pa razjeda kmečki gozd in kmečko gospodarstvo.

Gozdarstvo je v Sloveniji deležno premajhne javne podpore, preskromnih javnih sredstev, ki predstavljajo le nezaten del javnih dohodkov iz gozdov in ob katerih je vsak resen napredek gozdnega in lesnega gospodarstva nemogoč.

Predlogi ankete.

1. Brez zadostne javne podpore ne bo mogoče zaustaviti propadanja gozdov, še manj pa dvigniti gozdno in lesno gospodarstvo. Zato anketa predvsem zahteva, da se v javnih proračunih zagotovi zadostni kredit za gozdarstvo, oblastva pa v večji meri upoštevajo predloge, ki jih za izboljšanje tega gospodarstva stavljajo gospodarski krogi.

2. Pri delu za izboljšanje gozdarskih razmer v Sloveniji naj se upošteva celotna struktura našega kmetijstva. Zato naj se pri napovedani samoupravi Slovenije skrb za gozdove organizira skupno s kmetijstvom.

3. Anketa poudarja, da je glavni vzrok za propadanje gozdov iskati v težkem gospodarskem stanju malega posestnika, ki v stiski vse globlje in globlje posega v svoj gozd, ga uničuje in ruši temelje svojega gospodarstva. Krivo je tudi pomanjkanje obče-upravnega gozdarskega osebja, ki se pri današnjem številu ne more uspešno boriti proti napredujočemu uničevanju gozdov. Anketa zahteva, da se kmetijstvo zaradi ohranitve gozdov podpre z vsemi razpoložljivimi sredstvi, obče-upravno gozdarsko osebje podvoji, v gozdnatih krajih pa na javne stroške in v strokovno pomoč malemu posestniku nastavijo občinski gozdarji in logarji.

4. Nrobljenje male gozdne posesti naj se zaustavi, pomanjkanju gozdov pri malih posestvih pa odpomore z veleposestniškimi gozdi.

5. Gozdno gospodarstvo naj se s sodelovanjem gospodarskih krogov načrtno in smotno uredi. V načrtu naj se predvidi tudi nujno potrebna inventarizacija kmečkih gozdov.

6. Anketa poudarja velik pomen gozdarske prosvete kmečkega ljudstva za gozdino in lesno gospodarstvo. Za napre-

dek tega gospodarstva naj oblastva prosvete širjenju te prosvete vso skrb, čimprej pa naj se za iste namene ustanovi tudi poseben gozdarski zavod za Slovenijo.

7. Slaborodna kraška zemljišča in goličave morejo dati zadovoljiv odnos le z uvedbo gozdne kulture. Pogozdovanje teh zemljišč naj se pospeši in izdatneje podpre z javnimi sredstvi.

8. Nepravilno gospodarstvo v hudourniških območjih pospešuje poplave in divjanje hudournikov. To gospodarstvo naj se prilagodi potrebam smotrne ureditve hudournikov, urejanje hudournikov pa podpre z izdatnejšimi javnimi sredstvi.

9. Organizaciji lesnih in gozdnih združenj, ki so za razdrobljeno gozdno posest v Sloveniji najboljše in nujno potrebna rešitev, naj se posveti čim večja javna skrb.

10. Naraščajoči brezposelnosti v Sloveniji bi mogli najbolje odpomoči načrtno organizirana lesna industrija in obrt, ki imata varno zaledje v prostranih gozdovih Slovenije. Tej industriji in obrti naj se zagotovi čim večji razmah.

11. Zavarovanje gozdnega in žagarskega delavstva naj se v celoti in smotno izvede. V ta namen naj se pospeši tudi akcija za splošno ljudsko zavarovanje.

12. Davčna bremena na gozdove naj se znova porazdele tako, da bodo upoštevane tudi rentabilnost gozdnega gospodarstva in socialne potrebe prebivalstva.

13. Nevzdržan lovski zakon naj se čimprej spremenl v smislu pravičnih zahtev in resničnih potreb kmečkega ljudstva.

14. Anketa poudarja potrebo, da se za rešitev posameznih važnejših gozdarskih vprašanj prirede še posebne javne ankete ob sodelovanju strokovnjakov ter predstavnikov gospodarskih ustanov in organizacij.

vzeli zemljo, pa nimajo gnoja, ne drugih potrebnih sredstev. Brez gnoja ne bo nič zrastle. Nekaj bi se doseglo, če bi se takšne njive zorale bolj globoko v jeseni in pustile v brazdah čez zimo. Če že ne kaj drugega, oves bi dobro obrodil. Pred vsem je treba preudariti in zasigurati vsa praktična sredstva, da in kako se bodo izkoristile neobdelane zemlje.

Kmetijski strokovnjaki naj bodo od 15. III. do 15. V. samo zunaj na občinah in kmetih, in se jih naj zata čas oprsti pisarne. Za isti čas oprosti vojaška oblast vse z kmetiskim delom zaposlene ljudi in uprežno živino vojaških vaj. Lansko leto je marsikateri kmet bil vpoklican, tri celo štirikrat. Drugi mlajši, brezpomembni za pridelovanje živeža, še sploh ne.

Danes v teh težkih časih se maščuje, da podeželske občine niso vajene samostojnega dela. Že od nekdaj bi morale biti za to upotene, udomačene na svobodno delovanje v gospodarskih zadevah, vajene, da v gotovih zadevah samostojno mislijo in delujejo, in ne bi smele biti odvisne za vsako malenkost od birokratskih predpisov. Občine se naj skuša prepričati in predvsem navdušiti, da podvzamejo hitro, odločno vse potrebne ukrepe, za kar se jim mora dati potrebna zakonita moč in podpora, da dosežejo predvideni cilj. V naši občini ne sme ostati najmanjši košček zemlje neobdelan.

Občina razglasi: Takoj se naj javi na občini:

a) Vsak kdor ima neobdelane zemlje.

a) Vsak kdor želi zemljo za setev in ve za neobdelano.

Neprijavljena neobdelana zemlja se da od občine v zakup za več let, če ni drugače, tudi brezplačno.

Če neobdelane zemlje nikdo ne mara v zakup in je posestnik premožen, se zemlja obdela na njegove stroške. Semensko blago se naj dostavi rajši teden prej, kakor pa dva meseca prepozno, kakor se nam je zgodilo pred leti, ko smo dobili pšenico za jesensko setev šele meseca decembra. Tega je kriv birokratizem, pri katerem mora vsak akt obležati vsaj nekaj tednov v miznici ali na pisalni mizi, predno je goden za rešitev.

Ukrepi, da se prepreči klanje telet, na splošno niso potrebni. Noben kmet ne proda dobrega teleta, če ga le zamore rediti. Zelo potrebni bi pa bili ukrepi, da se teleta do-

kmalu so mu priletela polena od različnih strani.

Pri nas bo sploh malo neizkoriščene zemlje. Če je kje kakšen mali kos dobre zemlje, last kakšnega propadajočega posestva, kjer raste že desetletja samo bujen plevel, kakšen križev pot bo potreben od Poncija do Pilata, da bi se zadeva uredila! In če se bo, bo že prepozno za posetev.

Kjer je kakšna večja ploskev neobdelane njive, je gotovo zelo zanemarjena, izčrpana, nerodovitna. Kmet ima pogosto težave, da pognoji, obseje in obdela tisto, kar ima. Drugi, ki bi sicer zelo radi

Nasveti — razgovori — izkušnje.

1001. Pripombe k nekaterim stavkom v Kmetovalcu št. 2.

Si strogimi ukrepi se naj zagotovi, da bodo vse neobdelane kmetijske površine v bodoče obdelane in posejane. To se prav lepo sliši in čitaa. Kako pa se naj to praktično izvrši, da bo predvideni cilj tudi vsestransko povoljno dosežen? Ediino možnost bi imele občine. Te pa niso vzgojene za nobeno samostojno delo. Delajo samo po predpisih, zapovedih in prepovedih, kolikor jim je to mogoče. Če je kedaj hotel kakšen župan ali občinski odbor samostojno kaj ukreniti za občinsko gospodarstvo koristnega,

brih molznic, katere gospodar ne more rediti, ne oddajo mesarju ampak živinorejcu, ta pa proda svoje manjvredno tele mesarju. Mlado tele more kupiti le, kdor ima kravo z novim mlekom, ali pa mesar.

Vse kmetijske ustanove od ministrstva do sreskega km. referenta in občine naj bodo merodajne za povzdigo proizvodnje življenjskih potrebščin in naj pokažejo svojo sposobnost. Različnih odborov in vsakovrstnih sej je več ko preveč. Praktično je zato tako malo haska in koristi, ker je vsaka zadeva tako zamotana, nazadnje pri neuspehu nikogar ne zadene krivda. Za to se mora dati gotovim ljudem za ta slučaj veliko pravico in moč. Obenem jih zadene vsa teža dolžnosti in odgovornosti.

102. Prve dni januarja naj si vsak oceni vrednost živine četudi drugače nima knjigovodstva. S sosedom, ki je dober poznavalec živine, sva cenila naših 10 glav na 4470 kg žive teže. Merilni trak je pokazal 4284. Potem sem še vse tehtal lačne 4334 kg žive teže. Kdor nima traka, si lahko pomaga tako, da zmeri prsni obseg na centimetre. V koledarjih najde tabelo, ki pokaže živo težo ali pa težo prepiše z merilnega traka. Vsakoletna točna cenitev živine je važna, da vemo, za koliko se je vrednost živine zvišala ali znižala. Splošno držimo le mlajšo živino, ker pridobi v enem letu polovico več na teži, kakor stara, dorasla. Izjemno obdržimo le kakšne izredno dobre starejše plemenske krave.

103. Uradna statistika poroča, koliko smo pridelali različnega blaga v enem letu. Že od nekdaj je površina in ne odgovarja dejanskemu stanju. Dokaz je naš današnji položaj. Na papirju je bilo zapisano, da imamo več kot dovolj žita, olja, sladkorja, v resnici nam vsega primanjkuje in uvažamo kolikor le mogoče iz sosednih držav. Statistika se dela takole: centrala izda nalog banovinam, naj zberejo podatke, koliko se je pridelalo. Banovina da isti nalog sreskim načelstvom, potem sr. kmet. referentu, a ta pošlje tiskovine občinam. Kolikor je denarja za statistiko, ga porabijo centrale. Tisti, ki navsezadnje tiskovine izpolni, to je občinski tajnik, ne dobi nič in ravno toliko je tudi to delo vredno.

Od nekaterih občin so prišli podatki, n. pr.: pamuk 50 ha, zimski

oves 30 ha, volov 3800, perutnine 600 in podobne cvetke. Če bi jih kdo skupaj zbral, to bi bil šopek, da bi mu ne bilo para. In iz takih podatkov naj sedaj sr. km. referent napravi točen in zanesljiv pregled o množini pridelkov. Moral bi biti čudotvorec, jasnovidec in ne vem še kaj.

Na občinah še mogoče ležijo statistični spisi iz leta 1917. Na ta način bi se morala statistika izvršiti vsakih 10 let. Površino obdelane zemlje poda in odgovarja za točnost zemljemerski urad. Na podlagi teh podatkov, bi za vmesna leta kmet. ref. lahko izdelal precej točno statistiko. V vsaki občini bi moral imeti 3 pošestnike, od katerih bi dobil popolnoma zanesljive podatke o količini pridelkov.

104. Kritika, dobrohotna in odkrita je koristna. Kritizirani se vsaj oprošča in zagovarja, kakor je lepo povedano v neki stari zelo dolgi narodni pesmi. Žena pride po moža v gostilno, ker ga ni, pa ga ni domov in ga tam krega in kritizira. Mož se zagovarja: Preljuba moja ženka ti, nemoj se tako kregati, saj hudega nič nisem stril, samo jedel sem in pil.

Pred nekaj tedni sem jo sam skupil. Neko gospodično, ki mi je večkrat posodila kako knjigo in tudi jaz njej, sem prosil, naj mi še da kakšno dobro knjigo. Mi odgovori: Vam ne posodim nobene knjige več. Zakaj? Ne trpim tega, da si kdo prst obližuje, kadar list prebrne. Če ste jezni ali ne, mi je vseeno. Pa tō vendar sam vem, da je to grda razvada, nezdrava, posebno, če jo opazim pri drugih. Nič nisem jezen radi njene kritike. Včasih se pač zgodi, da nekako podzvestno to storim. Odkar me je opozorila, se takoj spomnim, ko včasih že pridem s prstom do ustnic, pa ga hitro odmaknem. Saj imam vendar gumijasto posodico z mokro gobico na mizi.

Celo v zakonu ima včasih kak prepriček med možem in ženo koristne posledice. V vsej naglici povesta eden drugemu vse napake in pregrehe, kolikor jih kateri ima in katerih se pogosto niti zavedala nista ali celo mislila, da stori eden drugemu z gotovim dejanjem veliko uslugo in prijaznost.

Zadeve s sladkorjem, soljo, moko, oljem itd. trpimo mirno, ponižno, brez ugovora, kakor vdani višji modrosti. To je znak, da nikogar ne obtožujemo, čeravno so dr-

žava in državljani oškodovani za težke milijone.

Če bi n. pr. vidna vodilna bogata oseba si dala izplačati iz fonda za poplavljenca kar milijon din odškodnine od denarja, namenjenega v nujno podporo najbolj bednim, ali bi ne bila potrebna ostra kritika. Če bi od tistih, ki so izbrani od naroda, da zagovarjajo in ščitijo zadeve širokih množic, nobeden ne črnil niti besedice graje, bi pomenilo, da mu dajo prav in bi oni na njegovem mestu isto tako storili. Ali bi v takih slučajih ne bila potrebna huda, celo najostrejša kritika, dvigniti bi se moral vihar ogorčenja?

Kako gospodarji posamezniki s svojim imetjem, je njegova stvar. Kako se gospodarji z državnim denarjem in imetjem, je stvar nas vseh. Ni prav, če ne ugovarjamo, če molčimo ali celo hvalimo razmere in dejanja, ki so celoti škodljiva. Ni človeka brez napak. Pri možeh na visokih položajih s širokim in obširnimi delokrogom so še bolj vidne in povzročajo često ogromno škodo.

Kritiko, če je ni, višja oblast bi jo morala zaželeli, naravnost zahtevati. Če je neutemeljena se utemeljeno zavrne. Če je v njej zrno praktične vrednosti, se upošteva.

Žal, bog ni dal vsem, ki zavzemajo važne vodilne položaje, obenem tudi široko obzorje in potrebno strokovno sposobnost. Sto ali tisoč mislečih glav zna in ve vedno več kot ena sama.

105. Krompir. Gospod Osiander Guštanj prideluje krompir na veliko. Prosil sem ga za poročilo, kako ga obdeluje. Poslal mi je na dopisnici takole sporočilo: Semensko blago skrbno odberem. Izločim vse, kar je slabo. Sadim v suho, rahlo zemljo, nikdar v mokro ali maza-vo, nikdar za plugom. S črtalnikom potegnem plitve jarke. Krompir pokrijem z rahlo zemljo, najvišje do 8 cm.

Krompirjeve korenine in podzemeljski poganjki zahtevajo **rahlo, prežračeno** zemljo. Zato je na peščenih zemlji krompir najbolj rodoviten in najboljše kakovosti. Z vprego pridno rahljamo zemljo, še predno se pokaže krompir iz zemlje. Da ostane zemlja rahla, prevlečemo njivo tri do štirikrat s štiridelno in 4 m široko lahko brano z lesenimi klini.

Že več let ne uporabim nobenega ročnega dela. Samo julija dam

opleti visoki plevel, ko so vrste že sklenjene. Dokler dolgo je krompir v rasti, mora biti zemlja vedno zrahljana. Delam tudi s podzemnim plugom med vrstami, kar se dobro obnese.

Na naš osipalnik sem od zadaj pritrtil močno jekleno pero, ki še zrahlja zemljo 10 do 11 cm globlje. V vsako četrto vrsto postavim takoj po saditvi krompirja kolje za fižol. Dokler je še zemlja rahla, se ga lahko pritisne globoko v zemljo. Če ne stoji zelo trdno, ga podere veter, ko se fižol razraste, kar je od velike škode. Kolikor se pri nas kolja podre ali nagne na stran, ga podpremo z dvema obrezlinama, zbitima na enem koncu, da napravita kratko rogovilo. Fižol sadimo najprej med krompir, tako zarana, da tvegam pozebo. Če sadimo krompir zarana, fižol vmes pa pozno, tedaj ga krompir v toliko zaduši, da se delo ne splača, kakor se nam je že večkrat dogodilo. Ko bi letos ne imeli toliko visokega fižola, ne vem, kako bi se prehranili. Sedaj pozimi, ko je treba bolj kuriti zaradi toplote, smo ga imeli skoraj vsak dan na mizi, in vsi ga imamo radi, ker je tako doberga in prijetnega okusa, da se ga kar nič ne naveličamo ali preobjemo. Kadar imamo, in dosihmal smo še vedno imeli dovolj fižola, se ne bojimo pomanjkanja. Samo veliko kurjave porabi, čeravno ga zvečer namočimo čez noč v vroči vodi ali kropu. Letos, ko smo v izjemnem polločaju, bi le poizkusili eden ali drugi nekaj malega, da vidijo, kako se obnese.

Zelo veliko nam zaleže zeleni fižol v treh mesecih od julija pa do mraza tja v oktobru. Danes imamo izvrstne breznitne sorte. Ne samo kmet, ampak vsak, kdor ima količkaj zemlje, naj si ga nasadi vsaj za domačo potrebo. Res je s kolnatim fižolom precej dela, trpljenja in sitnosti, ampak fižol, posebno dobre sorte, je tudi dela in trpljenja vreden.

Il ha krompirja nam da pol več hranilnih snovi kot katerakoli žitarica. Ampak ne da nam ga iz nič. On je velik požrešnej, zahteva veliko redilnih snovi, katere pa tudi dobro in temeljito izkoristi. Obilni pridelek krompirja odvisi v glavnem od kakovosti zemlje, letine in sorte, potem še od gnojenja in obdelovanja. Na kmetijah, kjeer redijo oziroma pitajo veliko svirinj pretežno s krompirjem, naj bi sadili dve sorti, eno dobro za

prehrano ljudi, drugo zelo rodovito za živino. Letos sem kupil od Osiandra sorte: blagoslov zemlje in sorto Voran, o kateri še nisem nikdar nič čital.

Včasih je prišlo tako, da smo kakšen ogon posadili še s koruzo, kjer je bil predsadež krompir. Med koruzo je poglaj vedno nekaj šopov krompirja. Šopi so bili bujni, krasni in polni. Pa sem ga enkrat en škaf nasadil pozno v jeseni, da vidim, kaj bo. In res niti enega ni bilo. Vzroka ne vem prav. Mogoče smo sadili narezan krompir, namesto celega, ali preplitvo, da je zmrznil ali so ga pojedle miši, ker ga je bilo več na enem mestu. S kakšno kilo bi vseeno še enkrat poskusil, toda bolj previdno.

Letos bom teden ali dva po saditvi grebene povlekel z zelo lahko tridelno, čisto leseno brano, da zrahljam in znižam zemljo nad krompirjem. Ko bo ozelenel, ga bom prvokrat osipal čisto plitvo, da zemlja ne bo prišla do rastline, pozneje pa še enkrat globoko. Posestniki, ki pridelujejo uspešno velike množine krompirja, naj zapajo svoje izkušnje širši javnosti, da jih bomo lahko v enem ali drugem posnemali.

Goričan

106. Še o soji. V zadnji številki »Kmetovalca« piše g. Janhar o slabih izkušnjah s sojo in navaja glede na prejšnji moj članek vse polno visokih števil, da bi s tem dokazal slabo rentabilnost soje in odvrnil kmetovalce od sajenja te, za nas nove kulture, ter jim na ta način prihranil morebitno neprijetno razočaranje. Članek je res pisan s potrebno previdnostjo do vseh takih novotarij in izzveni v popolnoma pravilen zaključek, da naj se vsak tak poskus vrši le v malem. Vendar mu je radi jasnosti treba dodati nekatere bistvene pripombe.

Soja usvaja kakor vse ostale metuljnice, s svojimi korenskimi gljivicami dušik iz zraka. Tako se z njim sama zalaga in si gnoj, ter pušča po žetvi zemljo dovolj zagnojeno z dušikom. Te korenske bakterije najdejo vse ostale metuljnice že v naših tleh, le za sojo jih še ni. Na to novo rastlino se morajo šele privaditi, kar pa traja par let. Lahko pa tudi zemljo s temi sojinimi bakterijami cepimo in dosežemo tako hitrejši uspeh. Iz povedanega je torej razumljivo, da pokaže soja v prvih letih saditve slabši uspeh, kakor se pričakuje in

odtod tudi marsikatero razočaranje. Soja se mora namreč šele aklimatizirati, a pod tem pojmom ne smemo razumeti samo prilagojevanja naši klimi, temveč tudi naši zemlji.

Soje gre po mojem štetju približno 6000 zrn na 1 kg in se zato račun g. Janharja nekoliko spremeni. Še bolj se pa spremeni, če upoštevamo, da sojin grm ne zavzema več prostora kakor fižolov, kajti soja raste v višino in tudi iz ene jamice ne izraste samo ena rastlina, nego po 2 do 3. Po tem računu ne bo torej pridelek soje po kilogramih mnogo manjši od pridelka fižola.

Napisal sem po kilogramih, ker je v zadnjem članku vzeta za merilo le teža. Toda samo teža pridelka ni merodajna za gojitev raznih rastlin, ker bi morali sicer opustiti pridelovanje žit in saditi samo krompir, katerega pridelek je 10-krat večji na ha od žita. Vendar nam to ne pride niti na misel.

Moramo se torej ozirati tudi na druge prednosti pridelka in predvsem na hranljivo vrednost, katera je pri soji skoro še enkrat večja od fižolove (ker je g. Janhar baš fižol vzel za primerjanje). Saj ima sojino zrno približno 12-krat toliko maščobe in še enkrat toliko beljakovine kakor fižol. Le najcenejšega hranila, ogljikovih hidratov, vsebuje fižol dvojno od soje. Soja ima največ maščobe med vsemi poznanimi rastlinami in je zato posebno za pitanje prašičev najprimernejša. Kdor je namreč enkrat samkrat zredil prašiča s sojo in videl, koliko se naliže čiste masti, ta bo sojo v ta namen še nadalje sadil.

Na našem trgu soja nima prave cene, ker je sploh ni. Vendar je bila že lani po 7—8 din kg, medtem ko fižol še daleč ni dosegel takšne cene. Ako bi imeli soje toliko, da bi jo lahko tudi izvažali, bi dosegli pa še drugačno ceno.

Pripominjam, da sojo marsikod že več let posebno pa letos, ko je stiska za prekomorsko blago, prežigajo za kavo.

Že v prvem članku nisem pripočel sajenja soje v velikem obsegu, tako se tudi tokrat pridružujem mnenju g. Janharja, naj se s sojo poskuša le v malem.

inž. Cizej, Prekopa

107. Še skušnje s sojo. V 9. številanskega »Kmetovalca« je pozval g. Goričan one, ki imajo skušnje s sojo, naj o njih poročajo. Na ta

poziv se je oglašil v 12. št. g. inž. Cizej, v prvi letošnji številki pa g. Janhar. Medtem ko je ocena prvega za sojo zelo ugodna, je pa mnenje drugega močno nasprotno. Zato bi še jaz povedal o svojem izkustvu s sojo — morebiti prav o onih stvarih, ki jih ta dva nista omenila.

Sojo smo sejali l. 1932, 1933, 1934 in 1935. Radi drugačnih navodil, poskusov s sojo pozneje nismo nadaljevali. Leta 1933 smo jo imeli v Mestnem logu, na zemlji, ki sicer ni barska, trpi pa močno od vlage, vsa ostala leta pa smo jo sejali na Bokalah, na srednjetežki zemlji. Izprva smo imeli tri sorte, zadnji dve leti pa 4. Ena je imela drobno, nekoliko podolgasto zrnje, rumeno s temnim obročem ob popku; druga je bila debelozrnata, rumena, tretja drobnazrnata, črna, četrta je bila prav tako drobnazrnata, črna, dobili smo jo pod imenom Platter-soja. V rasti in dozorevanju med njimi ni bilo znatnih razlik — drobna rumena je bila za spoznanje bolj zgodna, rumena debela pa morda od vseh najkasnejša. Pri nas so vse sorte vsa štiri leta pravilno in pravočasno dozorele.

Pomlad l. 1933 je bila mokra. V Mestnem logu je propadlo prav vse — lep sortiment fižola, precejšnja kolekcija krompirja, jari ječmen in oves, samo soja nam je ostala, dasi smo sojo sejali bolj zato, da izpolnimo praznine in da mimogrede vidimo, kakšna je. Niti zajci, ki sicer radi pokončujejo fižol, pa ga poleg soje še pogledali niso, je niso mogli ugonobiti, dasi so jo ponekod neusmiljeno strigili.

Ko smo pospravili sojo, je bila zemlja v tako dobrem stanju, kakor ni pri nas za nobenim drugim sadežem. V tem ni bilo razlike nobeno leto, ne v Mestnem logu in ne na Bokalah. Pogoji za to pa je, da rastlin ne manjka — da morejo pokriti zemljo enakomerno.

Pri poskusih s sojo sta nam zadajali dosti brige in stroškov dve stvari: počasna rast v začetku in čvrsto stročje, ki se prav nerado odpira. Soja spomladi prav počasi rase. Če njiva ni zelo čista, je treba sojo skoraj neprestano okopavati, da je plevel ne preraste. Pozneje, ko začne cveteti, je razvoj soje dosti hitrejši in plevel ne predstavlja več ovire. Če je posevek zadosti gost, mu plevel ne more več škodovati. — Čvrsto zapirajoče stročje za pridelovanje soje ni ovi-
ra, prej je dobra lastnost, ker se zrnje ne osipa. Pri poskusih, kjer

je treba luščiti vsako parcelico posebej z rokami, pa tako stročje močno podraži delo.

Mi smo pridelali 800—1500 kg suhega zrnja na ha. Če upoštevamo, kaj soja vsebuje, se mi zdi, da to ni tako malo. Mi nismo nikoli cepili ne zemlje in ne semena. Če cepimo, so po splošnih navedbah pridelki precej boljši. Naša soja je imela pri 7.5% vlage, 42—43% surovih beljakovin, 18—20% tolšče, 18.5—21% brezdušičnih ekstraktnih snovi 6.6—6.9% vlaknine in 5—5.6 odst. pepela. Če pridelamo na 1 ha 1000 kg soje, da to 400 kg beljakovin, 400 kg beljakovin vsebuje 3000 kg pšenice, 3600 kg rži, 4000 kg ječmena ali koruze, 3300 kg ovsa, 1700 kg fižola ali graha itd. Če te stvari pretehtamo, soji ne bi mogli odreči velikega pomena.

Mi soje nismo nikoli pridelovali na lahki zemlji, zato o uporabnosti soje za tako zemljo ne morem nič reči. Mogoče je to vzrok Janharjevih neuspehov.

Ing. J. Zaplotnik

108. Kadar razpravljamo o soji, moramo upoštevati, da v naših prilikah nikoli ne bomo gojili soje za prodajo, ker nimamo odveč zemlje in tudi ne bomo mogli konkurirati v ceni soji iz Mandžurije, kjer daje obilne pridelke in je delovna sila zelo poceni. Pri nas se moramo držati načela kot ga prakticirajo nekatera posestva v okolici Osijeka. Tudi tam ni soja v začetku dajala velikih donosov radi pomanjkanja bakterij v zemlji. Mnogi, ki so pričakovali kaj drugega, so kmalu razočarani opustili setev soje. Vztrajali so le oni posestniki, ki so spoznali veliko hranljivo vrednost soje. Sejali so jo sprva le za zeleno hrano in sicer pozne sorte soje, ki se lažje prilagodijo v naši zemlji in katerih zrnje sicer pri nas ne dozori, toda dajejo velike mase zelene hrane. Sojino rastlino, so, dokler je še nežna, kosili za priložnost in jo razrezano na slamoreznice in pomešano z rezanco slame krmili mlečnim kravam. Ko pa je ostarela, so jo ensilirali skupno z zeleno koruzo in potem to ensilažo dajali kravam. Uspeh v mlečnosti je bil odličen, tako da še tudi sedaj sejejo mnoga posestva polovico njiv, kjer so poprej sejala le zeleno koruzo, s to pozno vrsto soje radi pridelovanja zelene krme, oziroma ensilaže. Zelene mase pridelajo nekaj manj kot pri koruzi.

Ko se je zemlja obogatila s soji-

nimi bakterijami, so začeli sejati tudi srednje pozne vrste soje, ki pri nas že dozore, ki pa imajo bolj majhne rastline. Zrna te vrste potem prodajajo tovarnam olja ali pa jih šrotane polagajo svinjam in mlečnim kravam, ki se kaj hitro na nje privadijo. Na teh njivah pridelajo od 12—15 mte na kat. joh, torej toliko ali celo več kot fižola.

Zgodnje vrste soje imajo zelo nizke rastline, čeprav so polne strokov. V okolici Osijeka jim je zelo škodila suša v juliju in avgustu, ker premalo pokrijejo zemljo in je izhlapevanje vode prav močno. Zato se je setev teh zgodnjih vrst kaj kmalu opustila. Vsaka setev soje se je tudi v teh krajih pokazala kot neuspešna na kislih zemljah, oziroma takih, ki ne vsebujejo zadosti apna.

Takih izkustev v naši banovini nimamo, ker se še nihče ni načrtno bavil z gojitvijo soje. Mogoče je poskus g. ing. Cizeja prvi, o katerem lahko rečemo, da je trajal več let in je zasledoval vztrajno neki gospodarski smoter, ne boječ se neuspehov in izdatkov. Prepričan sem namreč, da bo doživel vsakdo neuspeh, ki ne bo postopal tako kot sem opisal in ne bo posvetil dovoljno pažnje izbiri prave sorte oziroma podnebja. Na Gorenjsko soja gotovo ne spada, ker je vegetacijska doba prekratka, temveč le tja, kjer tudi srednje pozne vrste koruze še popolnoma dozore in ne pihajo mrzli vetrovi z naših gora. Prave primerjalne poskuse glede rentabilnosti gojitve soje tudi pri nas še ne moremo napraviti. To bo mogoče šele takrat, ko se bomo prepričali, da vsebuje zemlja dovoljno sojinih bakterij. Seveda rentabilnost ne bo odvisna od množine pridelka, kot g. ing. Cizelj pravilno poudarja, temveč od količine hranljivih vrednot, ki smo jih pridelali.

Od možnosti takih poskusov in dokončnih dognanj o soji smo še daleč in zato bo menda prav, če nadaljnja razglabljanja o tem vprašanju odložimo za nekoliko let, ko bo nekdo mogel na podlagi večletnih izkustev pravilno svetovati.

ing. B. F.

109. Fitodin in koruza. Predlanskim in lani se je pojavilo pri nas novo sredstvo »Fitodin«, rastilo ali avksin za namakanje vseh vrst semen in sadežev pred setvijo. Opozorjen v lanskoletni četrti in peti številki »Kmetovalca« po člankih

»Nova pota za povečanje pridelkov«, sem naročil seveda s precejšnjo nezaupljivostjo, pač z našo lepo slovensko lastnostjo, posebno še, če gre za domač proizvod, nekaj tega fitodina B za namakanje koruznega semena. Mislil sem si, ker ni drag, pač mnogo ne riskiramo. Z uspehom, ki ga je pokazal fitodin, smo bili lansko leto zelo zadovoljni. Pri namakanju semena smo se ravnali točno po priloženem navodilu, nekaj vrst na polju smo pa posadili za kontrolo z nenamočnim semenom. V začetku rasti ni bilo kakšne vidnejše razlike, toda pozneje je rastlina iz namočenega semena vse bujnejše rastla in skoraj vsako steblo je pokazalo in razvilo po dva štroka, tako da je povečani pridelek visoko preplačal majhen izdatek za fitodin. Prav posebno smo opazili tudi enakomernost in ranjšje dozorevanje, kar je bilo posebno lani radi mokrotnega leta in s tem zakasnjene vegetacije, prav posebno važno. S fitodinom bomo na vsak način poskušali tudi letos.

Dodajam pa, da smo se seveda držali opozorila v omenjenih dveh člankih, da mora biti zadoščeno v prvi vrsti ostalim pogojem za dobro rast, to je dobremu obdelovanju in pravilnemu gnojenju. Kajti sicer ne pokaže to novo sredstvo svojega rasta vzpodbujajočega delovanja.

Sličen prav dober uspeh smo imeli tudi pri ajdi in kakor čujemo, so se mnogi pohvalili tudi z namakanjem hmeljskih sadežev s fitodinom.

inž. Cizej, Prekopa

110 Topinambur

G. Val. Janhar se pritožuje na slabe uspehe, ki jih je imel s pridelovanjem topinamburja. V svojem članku svoj neuspeh »ovekoveči«, da ne bi nekoč zopet ta ali oni kmetovalec nasedel slavonspevu o »velikii« vrednosti te kulture ter brezplodno zapravljaj čas in denar...

V odgovor moram reči, da izvajanje g. Janharja ni prepričljivo. Predvsem njegov neuspeh še ne more biti merilo o vrednosti te kulture. Svoje trditve ni podkrepil z dokazi in tudi poskušnja je trajala samo dve leti, kar je vsekakor premalo za tako uničujočo kritiko. Poleg tega bi ta neuspeh veljal samo za njega in njegovo okolico, nikakor pa ne more njegova trditev veljati za večji okoliš ali vsaj po-

vsod tam, kjer se čita »Kmetovalec«.

Hranilna vrednost gomoljev topinamburja kot tudi zelenih delov, je bila že opisana v tem listu. Dosedanja ocena ni bila slaba. Istotako je bil že v tem listu opisan tudi uspeh pridelovanja te kulture od gg. Jakliča in Goričana. Njihov uspeh je bil ravno obraten od onega g. Janharja. Vsekakor je poskus g. Jakliča bolj merodajen, saj je trajal 10 let in rezultat ni bil odvisen samo od slučajnih okoliščin. Po opisu g. Janharja pa so vzrok njegovemu neuspehu voluhar, miši in plevel. Pri prvih dveh se ne bomo dolgo mudili, ker ni topinambur kriv, če ga je ta golazen žrla. Če kakšno drevo uniči voluhar, ne bo nikdo trdil, da dotična sorta sadnega drevja ni priporočljiva. — Kaj je pa s plevelom? Če sadimo gomolje topinambura na dobro gnojeno in obdelano zemljo in nam je cilj, pridelati čim več gomoljev, bomo tudi po saditvi primerno oskrbovali kulturo, jo okopavali in osipavali. V tem slučaju sigurno ne bo plevel uničil topinambura, saj ne uniči niti krompirja, ki je vsekakor slabši nasprotnik plevela, ker je mnogo manjši in nežnejši. Topinambur pa je tudi v praksi pokazal, da ni slabič, temveč se prav odločno upre napadu plevela. Že sama primerjava med rastjo in bujnostjo enega in drugega bi govorila v prilog te trditve. Če je v Janharjevem slučaju plevel res tako hudo moril topinambur, se vsiljuje misel, da je rasel brez vsake nege in da je morala biti njiva prekomerno zapleveljena, saj ga je lahko plevel moril samo v pričetku vegetacije, dokler je bil še majhen, pozneje pa nikakor ne. Osat ne umori sončnice, samo hrano ji lahko odjeda in še to le tako dolgo, dokler lahko vzdrži pod njenim košatim okriljem. Če bi bil topinambur res tak slabič proti plevelu, ga ne bi mogel nikdo gojiti več let na istem mestu, kjer se sam razmnožuje z malimi gomolji, ki ostanejo v zemlji. In vendar jih je mnogo, ki goje topinambur na ta način.

Končno naj povem še, da ne vem, kje in kdaj sem trdil, da topinambur s svojo bujno rastjo uniči ves plevel in da zato odpade kasnejša leta vse obdelovanje in pletev. Takšno trditev ne more pač nihče postaviti, če le količkaj pozna poljedelstvo.

Pač pa lahko topinambur s svo-

jo bujno rastjo, posebno če je gost sajen, pomaga zadušiti dolgotrajnejši plevel, kot n. pr. piriko. Ta bo po več letih životarjenja tako oslabiljena, da jo bomo mogli potem z okopavanjem in pletjem dokončno iztrebiti. S topinamburjem pa ne bomo mogli uničiti plevela, ki se s semenom razširja, posebno ne, če ima seme sposobnost, da ostane v zemlji več let kaljivo, kakor je to slučaj pri divji repici. Z njo zapleveljena njiva bo kaj kmalu zopet rumenela, čim bomo seme z oranjem ali prekopanjem spravili iz nižjih slojev na površino, kjer lahko izklijе. Škoda, da g. Janhar ni povedal, kakšen plevel mu je delal preglavice, ker potem bi mu lahko bolj stvarno odgovoril.

Iz vsega izhaja, da je bil topinambur glede plevela popolnoma nedolžen, saj je bil sam uničen prvo od živalskih sovražnikov ter ni mogel potem uničevati plevela.

inž. Bajec Viktor

111 Cokle

G. Goričan priporoča lesene podplate in želi, da bi se začeli baviti z izdelavo take obutve. Priznati moramo, da je Goričanov nasvet zelo umesten. Sam uporabljam že 6. leto čevlje z lesenimi podplati in sem z njimi zelo zadovoljen. Na lesene podplate je treba pribiti tanjše usnje kakršno se rabi za zgornji del obuvala. Želji naj bodo močni in jih moramo spriti nadomeščati kadar izpadejo, sicer se drvo prehitro izrabi. Najboljše cokle, kolikor pač jaz vem in poznam, izdelujejo v okolici Kranja. Mogli bi jih seveda še lažje izdelovati Pohorci, ki nimajo prilike za službo v industriji. Zelo dober mojster coklar je g. Jakob Šunkar v Oševku pri Senčurju.

112 Kvartopirci

V predzadnjem Kmetovalcu se je spravil g. Goričan na pijance. Nič boljši, če še ne večji sovražniki vsega dobrega, so kvartopirci, katerih je posebno na Gorenjskem zelo veliko. Pri tem ne mislim na »tarokarje«, temveč na poklicne izžemalce našega kmeta. Znano je mnogo primerov, ko so delomrzneži opeharili lahkomišelnega gospodarja za veliko tisočakov. Pod pretvezo trgovskega potnika obide tak postopač veliko podeželja in nabere prav čedne vsote denarja. Tvrde, ki dajejo takim delomrznežem zastopstva, bo treba javno ožigovati.

P.

Poljedelstvo.**Pred spomladansko setvijo.**

Ing. J. Zaplotnik

April in maj je čas za setev krm-skih rastlin. Korenje in črno dete-ljo sejemo že marca, čas je pa še v prvi polovici aprila. Tedaj se-jemo krmsko peso in krmške me-šanice z grašico, nato lucerno in travne mešanice. Pri teh pazimo, da nam jih ne uničijo pozni mra-zovi, ne odlašamo pa s setvijo ta-ko dolgo, da bi mladim rastlinicam mogla škodovati poletna vročina in suša. Tedaj morajo že biti dovolj krepke, da vzdržijo.

Vedno smo priporočali, da je po-leg drugih, potrebnih stvari še po-sebej treba paziti na dobro seme. Letos se nam zdi, da bo to vpraša-nje posebno težko. Večino seme-na krmskih rastlin smo dobivali iz inozemstva, tako vso krmsko peso, skoraj vse travno seme, pa tudi skoraj vse seme raznih detelj, ra-zen črne detelje in lucerne. Vsi do-bavitelji letos tožijo, da ne morejo dobiti v inozemstvu onih semen, ki so jih vsa leta kupovali, in da dobi-jo slabše blago, če se jim sploh kaj posreči dobiti. Cene teh semen so dvakrat, pa tudi tri do štirikrat večje, kakor pa so bile prejšnja le-ta.

Neurejena in nezadostna pre-skrba s semeni je povzročila, da so cene neverjetno narasle. Visoke ce-ne pa skrivajo v sebi še drugo ne-varnost: v želji, da prištedi kaj de-

narja, bi marsikdo utegnil poseja-ti manj semena na določeno njivo, marsikdo, bi hotel sejati redkeje. Toda vedeti je treba, da se redka setev obnese samo tedaj, če je nji-va bolj obdelana in če je mnogo izdatneje pognojena. Zdi se nam, da to letos ne bo mogoče. Zato pa svarimo pred prereditko setvijo.

Pomanjkanje semen se očituje še v eni smeri: do uporabe bo pri-šlo tudi vse ono seme, ki ni čisto brezhibno, ki je napram normal-nemu nekaj manj vredno. To bo skoraj nujno, ker je boljše, da se naredi nekaj, kakor pa da se ne naredi prav nič. Predvsem se bo porabilo vse staro seme. Ker no-vega primanjkuje, se staro ne bo dalo vselej z mešanjem z novimi napraviti polnovredno. V vsakem takem primeru bo na mestu, da se seje gosteje, da se dobi zadostno število rastlin na določeni površini. Redkejša setev se bo dala opraviči-ti samo tedaj, če bomo povsem go-tovi, da je uporabljeno seme nad-povprečno, torej boljše od onega, kakršno smo navadno sejali. Če pa o tem ne bomo prepričani, tvega-mo, da nam bo njiva ostala praz-na. To bi bila napačna štednja, štednja, ki bi nam le škodovala. **Zato prereditko setev resno odsve-tujemo.**

Franc Molj, Voglje, okr. Kranj,
Miha Šipic, Češnjek pri Cerk-ljah, okr. Kranj,

Ciril Sajovic, Velesovo, okr. Kranj,

Ivan Podpeskar, Kokrica, okr. Kranj,

Janez Kosiša, Ilovka, Predoslje, okr. Kranj,

Miha Vehovec, Voklo, okr. Kranj,

Marija Vehovec, Voklo, okraj Kranj,

Anton Zajc, Pristavlja vas, Št. Vid pri Stični, okr. Litija,

Jože Greif, Rače, okr. Maribor,

Slavko Vrbnjak, Staranova vas, okr. Ljutomer,

Ludvik Kardinar, Gor. Krapje, okr. Ljutomer.

Podatkov o tem, koliko so imeli, oziroma še imajo semenskega bla-ga za oddati, seveda nimam. Ne-omenjenih množin seveda nimajo. Vsi navedeni imajo lep domač be-li krompir. Bauman pa ima tudi akersegen in jubel. Akersegen ima-ta še: Maly Mirko v Slov. Bistrici in Ludvik Lešnik v Studencih pri Mariboru.

Bintje, zgodnji krompir, imajo:

Anton Zajc, Pristavlja vas, Št. Vid pri Stični, okr. Litija,

Kmetska zadruga, Št. Vid pri Sti-čni,

Ravnihar Anton, Šmarje pri Ljubljani.

Seveda naštetih posestniki nimajo lepega krompirja kar brez vsega truda. Pravilno obdelovanje in za-dostno gnojenje, dobro seme, izlo-čevanje tujih, slabotnih in bolnih grmičev med rastjo, dobro prezim-ljenje — vse to da polagoma bolj-ši nasad. — Zanimivo je pregledo-vanje krompirjevih polj. Pri Bau-manu na pr. sodelujeta gospodar in gospodinja z Okosemovo komisijo — oba, ne samo eden, in vselej naj-deta za ta posel časa. Z vsemi po-datki, ki so potrebni za oceno, o kolobarju, o gnojenju, o času sadi-tve, o množini semen, lahko po-strežeta vsak čas. In če se pri pr-vem pregledu ugotove kake po-manjkljivosti ali napake, je to pri drugem pregledu ali prihodnje leto popravljeno. Bauman prideluje tri, štiri sorte krompirja — in vsaka za-se je sortno čista, bolj čista, kakor marsikje samo ona edina, ki jo sa-di cela vas. Na prodnati zemlji do-sega letno prav zavidanja vredne pridelke. Tam bi se marsikdo lahko kaj koristnega naučil, kako se krompirju streže. Tudi pri drugih

Kje dobite dober semenski krompir?

Ing. J. Zaplotnik

Urednik je pri mojem zadnjem članku o krompirju pripisal, da na-merava slediti pozivu g. Goričana, in posvetiti marčno številko pred-vsem krompirju. V zvezi s tem in v zvezi z mislimi, izraženimi v član-ku »Skrb za povečanje kmetijske proizvodnje« glede akcije za izme-njavo semena krompirja bi napisal par vrstic o tem, kje se more dobi-ti dober semenski krompir. Seve-da so to čisto moja osebno opaža-nja in osebni zaključki, ki jih ni spravljati v kako uradno zvezo z Okosemom in priznavanjem, če-prav sem ta opažanja in zaključke dobil prav ob priliki pregledov krompirja v svrhu priznavanja v šestih letih, odkar se priznavanje pri nas vrši. Tudi ne maram in ne

morem reči, da imajo samo oni po-sestniki, ki jih bom naštel, res do-ber 'semenski krompir, drugi pa ne. Omeniti hočem samo nekaj naj-vzornejših, ne da bi kakorkoli ho-tel druge omalovaževati, ali sma-trati seznam za popoln. Tudi ni rečeno, da izven kroga Okosemo-vih sodelavcev nimajo dobrega se-menskega krompirja. Lahko da so, le da o tem nimamo pregleda.

Prav lepe nasade krompirja so imeli med drugimi naslednji po-sestniki:

Štefan Bauman, Rače, okr. Mari-bor d. breg,

Jože Uhan, Gor. Dobrava pri Trebnjem, okr. Novo mesto,

Anton Draksler, Mavčiče, okr. Kranj,

zgoraj naštetih posestnikov se lahko vsak na lastne oči prepriča, da je koristno, saditi pravi čas, da je dobičkanosno, krompirju zadosti pognojiti, da je dobro, če sadimo

krompir v pravilni razdalji, da je zelo pametno, če ne sadimo krhljčkov z enim samim očesom, in da je zdravo ssem sploh predpogoj za dober krompirjev pridelek.

Priznani posevki ovsa in krompirja.

Osrednja komisija za semonogojstvo pri kmetijskem oddelku banske uprave v Ljubljani je priznala sledeče posevke jarega ovsa in nasade krompirja:

I. JARI OVES:

1. Semenogojška postaja Beltinci, lastna selekcija št. 1236, VII., razmnožitev.
2. Semenogojška postaja Beltinci, lastna selekcija, št. 1015, VII. razmnožitev.
3. Marinko Ignac, Brezovica pri Ljubljani 30, češki »svalof«.
4. Štrucelj Franc, Brezje 11, p. Mozirje, češki »svalof«.
5. Kuhn Josip, Razvanje 111, p. Hoče, češki »svalof«.

II. KROMPIR:

1. Vehovec Miha, Voklo 68, p. Šenčur pri Kranju, oneidovec.
2. Vehovec Marija, Voklo 26, p. Šenčur, oneidovec.
3. Markič Peter, Strahinj, p. Naklo pri Kranju, oneidovec.
4. Molj Franc, Voglje 10, p. Šenčur pri Kranju, oneidovec.
5. Kosiša Janez, Ilovka 6, obč. Predoslje, oneidovec.
6. Umnik Anton, Šenčur pri Kranju, oneidovec.
7. Draksler Anton, Mavčiče 7, p. Kranj, oneidovec.
8. Sajovic Ciril, Velesovo, p. Šenčur, oneidovec.
9. Podpeskar Ivan, Kokrica 19, obč. Predoslje, oneidovec.
10. Šipic Miha, Češnjek 6, obč. Cerklje pri Kranju, oneidovec.

11. Novak Alojz, St. Pavel 2, p. St. Vid pri Stični, oneidovec.

12. Kmetijska zadruga, St. Vid pri Stični, oneidovec.

13. Zajc Anton, Pristavlja vas 4, p. St. Vid pri Stični, oneidovec.

14. Uhan Jože, Gor. Dobrava 4, p. Trebnje na Dolenjskem, oneidovec, priznan za izboljšano domačo sorto.

15. Bauman Stefan, Rače pri Mariboru, kresnik.

16. Greif Jože, Rače pri Mariboru št. 89, kresnik.

17. Vrbnjak Slavko, Stara nova vas 17, p. Križevci pri Ljutomeru, kresnik.

18. Kardinar Ludvik, Krapje p. Ljutomer, kresnik.

19. Kmetijska zadruga St. Vid pri Stični, jubel.

20. Maly Mirko, Slov. Bistrica - mesto, jubel.

21. Bauman Stefan, Rače pri Mariboru, jubel.

22. Maly Mirko, Slov. Bistrica - mesto, ackerseen.

23. Bauman Stefan, Rače pri Mariboru, ackerseen.

24. Klemenčič Ivan, Sv. Martin pri Vurberku 28, p. Vurberk pri Ptuj, ackerseen.

25. Zajc Anton, Pristavlja vas 4, p. St. Vid pri Stični, bintje.

26. Kmetijska zadruga St. Vid pri Stični, bintje.

Priznanje je veljavno za l. 1941.

Drugačna pa je stvar s fosfornimi gnojili. Naš kmet je uporabljal Thomasovo žlindro in superfosfat. Thomasovo žlindro smo uvažali iz belgijsko-francoskih železnih revirjev in iz Posaarja. Ko je tam opravila vojna svoje, je izvoz Thomasove žlindre, ki jo pridobivajo kot postranski izdelek pri fabricaciji železa, popolnoma prenehal. Ne moremo reči, ali je vzrok v popolnem uničenju dotičnih naprav, ali pa Nemčija vso proizvodnjo porabi za svoje ozemlje. Mi lahko čez Thomasovo žlindro še za nekaj časa napravimo križ. Superfosfat izdelujejo iz kosti — kostni superfosfat, ali pa iz rudnin, ki so bogate na fosforju, tako zvanih fosfatov, to je rudninski superfosfat. Mi izvažamo živino in z njo vred seveda tudi kosti — zato ne more biti govora o znatni domači proizvodnji kostnega superfosfata. Rudninski superfosfat so pri nas izdelovali iz severnoafriških fosfatov. Radi blokade in podražitve prekomorskega prevoza je uvoz fosfatov k nam zastal, prenehalo pa je tudi izdelovanje rudninskega superfosfata. Tudi čez tega lahko za precejšnjo dobo napravimo križ. Iz kosti izdelujejo tudi kostno moko, ki je ali surova ali razklenjena. Naše kmetijstvo kostne moke ni posebno cenilo, zato so tovarne kostno moko večinoma izvažale. Ta bi nam zdaj lahko ostala, vendar pa proizvodnja kostne moke ne more nadomestiti Thomasove žlindre in rudninca, ker je te moke mnogo premalo.

Pred leti, ko so redno delale tovarne v Posaarju in ko so parniki poceni in nemoteno prevažali tuniške fosfate, ki sicer res niso enakovredni severnoafriškim, v tako zvano fosfatno žlindro. Vrednost te žlindre je res zaostajala za superfosfatom, Thomasovo žlindro in kostno moko, toda fabrikantov takrat to ni motilo, da bi te žlindre ne izdelovali. Zdaj fosfatne žlindre baje ne izdelujejo več. Za nas nastane vprašanje, zakaj so prenehali z izdelovanjem fosfatne žlindre zdaj, ko bi nam nadomestek boljših fosfornih gnojil vsestransko koristil. Če se je izplačalo izdelovati nadomestek tedaj, ko je vsak imel na izbiri več boljših stvari, bi se gotovo to izplačalo delati zdaj, ko take konkurence ni. Kdo so ti, ki so hoteli ob dobrem času našemu kmetu prodajati surogat in so mu ob pomanjkanju še tega od-

K preskrbi s fosfornimi gnojili.

Ing. J. Zaplotnik

Zahteve današnjega časa vsepovsod izzvenijo v klic: povečajmo proizvodnjo! Kot sredstvo za povečanje proizvodnje se povsod priporoča večja uporaba umetnih gnojil. Res je, z uporabo umetnih gnojil je mogoče proizvodnjo znatno povečati. Poglejmo, kako je urejeno s preskrbo umetnih gnojil!

Umetna gnojila delimo po učinkovitosti spojin v dušična, kalijeva, fosforna, apnena in mešana umetna gnojila. Glede dušičnih gnojil je zadnji »Kmetovalec« priobčil lep in pregleden članek inž. S. Goriupa. Preskrba s kalijevimi

gnojili je urejena. Menda nismo nikoli uvažali takih množin kalijeve soli, kakor jih uvažamo sedaj. Želeli bi le bilo, da bi vsi tisti, ki pišejo po dnevnikih in tednikih kmetijske nasvete, šli toliko s časom naprej, da bi ne svetovali uporabe kajnit, ki ga pri nas že vsaj 20 let ni dobiti, in ki ga je že zdavnaj zamenjala dosti boljša 40% kalijeva sol. Apnenje nam ne dela in nam ne bo delalo preglavic. Naše apnene gore so dovolj velike rezerve tega rastlinskega hranila, zato se nam ni treba bati, da bo apna zmanjkalo.

tegnili? In kakšne cilje zasledujejo?

Za množino in kakovost zrnatih pridelkov je fosfor odločilnega pomena. To je splošno znano. Tudi povečanje pridelka zrnate hrane se brez povečanja fosforne gnojenja ne da resno zamisliti. Pri nas že v normalnih letih nismo gnojili s fosforjem na zalogo. Zato se bo pomanjkanje fosfornih gnojil še vse občutneje poznalo. Fosfor po-

spešuje zorenje, nasprotno pa pomanjkanje fosforja utegne podaljšati rastno dobo rastlin, ki so že itak često prepozne (n. pr. lansko leto koruza).

Prav bi bilo, da se tudi v tem pogledu napravi nek red, pa najsi mu rečemo nov red. Če se ureja in uravnava vse drugo, naj se uredi tudi preskrba z nujnimi pomožnimi sredstvi.

Kako bomo letos gnojili krompirju?

Ing. S. Goriup

Pri krompirju je kakovost semena za končni uspeh še pomembnejša kakor pri ostalih kulturnih rastlinah. Zelo važna za razvoj krompirja sta pa tudi sestava in oskrba zemlje. Saj je znano, da tudi še tako izdatno gnojenje ne prinese pričakovanega uspeha, ako ni seme zdravo in v svojih osnovah sposobno v polni meri izkoristiti hranilne snovi dodanega hlevskega gnoja ali umetnih gnojil ter ako ne nudi zemlja onih življenjskih pogojev, ki so razvoju krompirja nujno potrebni.

Rahla zemlja, zrak in toplota so za razvoj krompirja posebno važni činitelji, zato tudi uspeva krompir prvenstveno na peščenih in lažjih ilovnatih zemljah ter rahlih odvodnenih barjanskih tleh. Tu moramo nastaviti vse znanje in moči, da z izbero dobrega semena ter izdatnim gnojenjem dosežemo nadpovprečne uspehe, ki bodo v današnjih časih koristili splošnosti, pa tudi nam samim. Na težkih in vlažnih ter apnenih zemljah tudi ob najmočnejšem gnojenjem ne bo posebnega pridelka, tu se goji krompir le v manjšem obsegu za domačo uporabo.

Krompir je najbolj hvaležen za gnojenje s **hlevskim gnojem**, ker z njim ne dovajamo zemlji zgolj hranilnih snovi, temveč tudi izdatno izboljšamo njene fizikalne lastnosti. Krompir gnojimo normalno s kakimi 200 q dozorelega hlevskega gnoja po ha; močnejše gnojenje se navadno ne izplača. Gnoj podorjemo že jeseni ali pa čim prej spomladi, da se v zemlji pravočasno razkroji in postanejo tako hranilne snovi rastlinam dostopne. Na neizčrpanih in bogatih zemljah gnojenje s hlevskim gnojem zadostuje, na siromašnejših, gladnih tleh pa se za dosego čim večjega pridelka priporoča še zlasti dodatek **kali-**

jevih in v posameznih slučajih tudi dušičnih in fosforovih umetnih gnojil.

Na lahkih peščenih zemljah zamenjamo lahko hlevski gnoj z **zelenim gnojenjem**, ako gnojimo istočasno z odgovarjajočo količino **kalijskega in fosforne kisline**, kajti zeleno gnojenje obogati sicer zemljo z dušikom in humusom, ne pa tudi s kalijem in fosforovo kislino. Zeleno gnojenje utegne imeti veliko važnost n. pr. za Ptujsko polje, kjer je zemlja lahka in peščena ter primanjkuje hlevskega gnoja. Na težjih zemljah pa zeleno gnojenje tudi s primernim dodatkom kalijevega in fosforovih umetnih gnojil normalno ne doseže učinka hlevskega gnoja.

Glavno gnojilo za krompir je torej hlevski gnoj, na lahkih peščenih zemljah pa tudi zeleno gnojenje. S samimi umetnimi gnojili ne bomo normalno nikoli dosegli enakih uspehov kot s hlevskim gnojem. Samo z umetnimi gnojili pognojeni krompir se razvija neenakomerno in bolj počasi zlasti še, če zemljišče tudi v prejšnjih letih ni bilo pognojeno z organskimi gnojili. Pri pomanjkanju hlevskega gnoja pa so umetna gnojila seveda nujno potrebna.

Glede gnojilne potrebe z raznimi hranilnimi snovmi velja za krompir sledeče:

Krompir je **kalijeva rastlina**, ki potrebuje za znatno proizvodnjo škroba razmeroma veliko količino kalija. Za proizvodnjo 100 q gomoljev in 40 q krompirjevke je potrebno 94 kg kalija. Z 200 q hlevskega gnoja dodamo zemlji 100 do 120 kg kalija, ki ga rastlina lahko s 60% izkoristi. Ostali del kalija si mora poiskati krompir iz obstoječih zalog v zemlji ali pa od dodanih umetnih gnojil. Z zelenim gnojenjem se zemlji ne doda nič kalija,

vendar pa se pri tem količina krompirju dostopnega kalija poveča v oranici na račun mrtvice.

Od umetnih gnojil uporabljamo pri nas največ **40% kalijevo sol**, ki se jo priporoča trositi že **jeseni** ali **zgodaj spomladi**. V kalijeve soli se nahaja namreč kalij v obliki kalijevega klorida. Klor pa razvoju krompirja ne prija, zato trosimo 40% kalijevo sol čim prej, da ga pomladanski dež še pravočasno izpere iz zemlje, pri čemer pa ostane kalij vendarle v gornjih plasteh, ker ga zemlja zadrži (absorbira).

Mesto 40% kalijeve soli se za gnojenje krompirja (kakor tudi kvalitetnega hmelja, tobaka in drugih za učinek klora občutljivih rastlin) rado uporablja **48 — 50% kalijev sulfat**. Ker pa je nekoliko dražji in ga je danes tudi težko dobiti, se njegova uporaba ne širi tako, kot bi bilo želeli. Kalijev sulfat trosimo šele tesno pred sadnjo, izjemoma pa tudi po sadnji med vrste krompirja.

Količina kalijeve soli, s katero imamo gnojiti, se ravna po količini dodanega hlevskega gnoja in sestavi zemlje. Čim lažja je zemlja, tem manj kalija navadno vsebuje. Pri istočasnem gnojenju s hlevskim gnojem se za dosego visokih žetvenih donosov priporoča navadno še 150 do 200 kg, pri zelenem gnojenju oz. gnojenju s samimi umetnimi gnojili pa 200 do 400 kg kalijevega sulfata oz. kalijeve soli po ha. Največ teh gnojil bomo uporabljali na rahlih barskih tleh, kjer kalija izredno primanjkuje. Ker pa imajo barska tla visok odstotek dušičnih hranilnih snovi in ima zemlja tudi sicer ugodne fizikalne lastnosti, je tu gnojenje s kalijem izredno dobičkanosno.

Glede prehrane z **dušikom** je treba upoštevati dejstvo, da sprejema kasen krompir hranilne snovi od maja do septembra, rani pa od maja do julija. Ta doba je pri kasnih sortah razmeroma dolga, zato krompir dobro izkoristi manj topljivi dušik hlevskega gnoja in zelenega gnojenja ter krije svojo potrebo iz teh virov. Za proizvodnjo 100 q gomoljev in 40 q krompirjevke je potrebno 44 kg dušika. Z 200 q hlevskega gnoja dodamo zemlji 80 do 120 skupnega oz. 32 do 60 kg rastlinam tekom vegetacije dostopnega dušika. Pri zadostnem gnojenju s hlevskim gnojem in zelenem gnojenju torej normalno ne bomo gnojili še z umetnimi dušičnimi gnojili, četudi se to drugod, n. pr.

v Nemčiji, splošno priporoča (100 do 150 kg apnenega dušika po ha). Kjer se pa ne gnoji s hlevskim gnojem, bomo gnojili z 200 do 300 kg apnenega dušika po ha.

Krompir pa spada tudi k amoniakovim rastlinam, katerim bolj prija dušična hrana v obliki amoniaka, kot pa v obliki solitrov, vsled česar gnojenje z dragimi solitri tu ni na mestu. Tekom dolge vegetacije krompir izvrstno izkoristi cenenen apneni dušik, katerega trosimo na lahkkih tleh 14 dni, na težjih pa vsaj 4 do 6 dni pred sadnjo. Ako smo to gnojenje zamudili in kažejo mlade rastline pomanjkanje dušika, tedaj izjemoma še vedno lahko uporabimo z največjo opreznostjo apneni dušik za gnojenje, previdno ga med vrstami krompirja zadelamo vsaj plitko v zemljo. Pri tem delu ne smemo oprasiti listov, niti sme priti apneni dušik v neposreden stik z gomolji ali koreninami. Ako ostane apneni dušik nezadelen na površini zemlje, lahko nastanejo izgube na dušiku vsled izhlapevanja.

Glede fosforove kisline velja pravilo, da si jo krompir razmeroma lahko usvaja ter zlasti tudi dobro izkoristi fosforovo kislino hlevskega gnoja. Danes, ko fosforovih umetnih gnojil primanjkuje, je to dejstvo zelo važno in zato letos ne bomo dodajali zemlji ob istočasnem gnojenju s hlevskim gnojem še fosforovih umetnih gnojil. Res pa je, da so naše zemlje siromašne na fosforu in ker se fosforova kislina vsaj v znatnejšem obsegu iz zemlje ne izpira, pride eventualno gnojenje s fosforovimi gnojili (poleg hlevskega gnoja) v prid žitaricam, ki se bodo gojile po krompirju. Te pa so za gnojenje s fosforovimi gnojili zelo hvaležne.

1100 q gomoljev in 40 q krompirjevke odzvameta zemlji 21 kg fosforove kisline, z 200 q hlevskega gnoja pa dobi zemlja 50 do 60 kg fosforove kisline. Na težjih zemljah gnojimo krompirju navadno s superfosfatom, na lažjih in zemljah s kislno reakcijo pa s kostno moko. Za zgodnje vrste krompirja je pa tudi na lahkkih zemljah superfosfat bolj primerno gnojilo kot koostna moka. Za gnojenje s samimi umetnimi gnojili se priporoča navadno 200 do 400 kg superfosfata oz. kostne moke po ha. Pripomniti pa je treba, da radi otežkočene doobave oz. proizvodnje Thomasove moke in fosfatne žindre letos verjetno ne bo mogoče dobiti.

Krompir uspeva najbolje na lažjih tleh z nekoliko kislno talno reakcijo pH 5–6⁵⁰. Čim je zemlja težja, tem bolj je lahko talna reakcija nevtralna, temveč naj ima tudi zemlja apna, ki izboljšuje fizikalne lastnosti težkih zemelj in jim omogoča boljši dostop zraka in toplote. Preveč apna pa krompirju ne

koristi in zato krompirju v normalnih razmerah ne bomo apnili, izjeme so na mestu le pri močno kisljih tleh, kjer pade pH število talne reakcije izpod 5. Na 100 q gomoljev in 40 q krompirjevke porabi krompir 36 kg, v 200 q hlevskega gnoja se nahaja 90 do 100 kg apna.

Za katero gospodarsko rastlino porabimo največ umetnih gnojil?

Ing. T. Mastnak

Kdorkoli se je zanimal, koliko umetnih gnojil porabimo pri nas za razne gospodarske rastline je brez dvoma ugotovil, da porabi Slovenija največ umetnega gnojila za krompir. Izjemno se mestoma mnogo umetnega in hlevskega gnoja žrtvuje tudi za vinograde in hmeljske nasade. To so večletne specialne kulture, ki rabijo skrbno nego in dosti rastlinske hrane. Med poljskimi sadeži pa gnojimo največ, kakor smo že zgoraj omenili, krompirju. Da se je to gnojenje v poljedelski praksi tako razširilo, je vzrok v lastnostih, ki jih krompirjeva rastlina ima. Krompir rabi zemljo, ki vsebuje dosti rastlinskih hranil. Seveda pa morajo biti tudi fizikalna svojstva zemlje povoljna za ta sadež. Za dodana umetna gnojila je krompir zelo hvaležen, čeprav zemlje ne izčrpa preveč. Ravno radi tega svojstva se na površinah, kjer je bil zasajen krompir ter gnojen z umetnim gnojem, sejejo za njim z uspehom ozimine, tako da ponovno gnojenje ni potrebno. To je tudi važen

razlog, zakaj krompirju obilno gnojimo.

V Sloveniji se je za gnojenje krompirja uvedel skoraj že povsod Nitrofoskal (mešano gnojilo, v katerem so dušik, fosforna kislina, kalij in apno zastopani). Letos žal tega pripravnega gnojila nimamo na razpolago zaradi pomanjkanja fosforovih gnojil, ki so potrebna za izdelavo Nitrofoskala. Zato bo letos težko izvesti gnojenje po principu polnega gnojenja. Kako pa krompir poplača polno gnojenje, je razvidno iz primera, ki je povzet iz gnojilnih poljskih poizkusov g. Šerca, posestnika na Bezeni pri Mariboru. Sorta krompirja prof. Woltman (ozkolistna) je obrodila na zelo dobri krompirjevi zemlji 239 q na 1 ha, na parceli polno gnojeni z NPK (N=300 kg 16% apnenega dušika, P=300 kg 16% superfosfata, K=250 kg 50% kalijevega sulfata) pa 311 q. Višek pridelka pri polnem gnojenju znaša torej 72 q. Koliko so posamezna gnojila doprinesla k temu večjemu pridelku izračunamo po Gericke-Pfarreovih formulah in sicer:

$$\text{Delovanje dušika (N)} = \frac{\text{KPN} + \text{KN} + \text{PN} - (2\text{KP} + \text{negnojeno})}{3}$$

$$\text{Delovanje fosforne kisline (P)} = \frac{\text{NPK} + \text{KP} + \text{PN} - (2\text{NK} + \text{negonojeno})}{3}$$

$$\text{Delovanje kalija (K)} = \frac{\text{NPK} + \text{KP} + \text{NK} - (2\text{NP} + \text{negnojeno})}{3}$$

V te formule vstavimo rezultate oziroma pridelke iz posameznih parcel v mtc iz raznih kombinacij gnojenja kot: O=negnojeno, PN=fosforna kislina in dušik, NK=dušik in kalij, KP=kalij in fosfor, NPK=dušik, fosfor in kalij.

Iz podatkov poizkusnih parcel smo po navedenih formulah izračunali, da je kalij doprinesel k višjemu pridelku 14 mtc, dušik 49 mtc in fosforna kislina 9 mtc krompirja. Ta interesanten zaključek naj-

demo pri vseh poskusnih sortah. Dušik je torej povsod največ pripomogel k povišanju pridelka.

Na tržišču umetnih gnojil sta zaenkrat na razpolago le apneni dušik in kalijeva sol. Fosforovih gnojil (superfosfata) ni in bosta kmetijstvu za spomladansko gnojenje na razpolago le zgoraj omenjeni gnojili. No, vsled tega ne obupujmo. Tudi s temi razpoložljivimi gnojili lahko dosežemo lepe uspehe, seveda začasne, ker stalnih do-

brih letin brez fosforne kisline ni mogoče obdržati.

V dokaz temu naj navedemo poskus gnojenja, sicer preprost, vendar zelo poučen za današnje prilike, ki ga je s sodelovanjem sreskega kmetijskega referenta za Maribor d. br. izvršil v l. 1940 posestnik g. Franc Greif iz Trniča pri Št. Janžu na Dravskem polju. Štiri parcele po 100 m² (1 ar) so bile gnojene takole. V jeseni je bil povsod zaoran hlevski gnoj, spomladi pa potrošeno na prvo parcelo (1 ar) 5 kg apnenega dušika. Na tej parceli je iznašal pridelek 216 kg krompirja. Na drugo parcelo je potrošil 3 kg kalijeve soli in imel 164 kg pridelka. Na tretjo parcelo je bilo raztrošenega 5 kg apnenega dušika in 3 kg kalijeve soli. Pridelek s te parcele je znašal 231 kg krompirja. Četrta parcela, ki je ostala brez umetnega gnoja, je dala le 108 kg krompirja. Če preračunamo rezultate na 1 ha, pomenijo kg krompirja obenem tudi stote. Da je pridelek tako odličen, moramo pripisati dejstvu, da je apneni dušik od dodanih umetnih gnojil aktiviral v težko sprejemljivem stanju nahajajočo se fosforno kislino, ki je potem omogočila harmonično prehranjevanje. Za poskus je služila sorta Kresnik.

Pri uporabi apnenega dušika je

treba upoštevati sledeča navodila. Gnojilo ne sme priti v dotiko s semenskim gomoljem. Če so njive že zorane in je zemlja lažje vrste, kjer je treba več časa, da se cianamid iz apnenega dušika preobrazi in veže v zemlji, naj se trosi dušik in takoj zabrana, čim zemlja v marcu odmrzne in je mogoč dostop na njive. Na težjih zemljah, ki močneje vežejo cianamid apnenega dušika, ga lahko trosimo tudi nekaj dni pred sajenjem krompirja. V mnogih slučajih se je tudi dobro obneslo trošenje apn. dušika na njive, kjer je bil krompir že posajen. Tudi gnojenje z apn. dušikom med vrstami, ko je krompir že pogнал, je koristno v takih krajih, kjer pade dosti padavin. Potrebna pa je opreznost pri tem gnojenju, da to ostro gnojilo ne poškoduje listja in stebelc krompirja. Zakopati ga torej moramo med vrstami.

Smotno pridelovanje kvalitetnega (pa tudi industrijskega) krompirja je kaj važno poglavje v naši poljedelski tehniki. Lastni gnojilni poskusi, sortni in drugi, kakor tudi selekcija so nam najboljše pripomoček in kažipot. Le tako bo pridelovanje iz leta v leto napredovalo in doseglo tisto višino, ki je možna v naših, za gnojenje krompirja kaj ugodni pokrajini.

Pokončevanje plevla.

Franjo Pavlica

O zatiranju sadnih in poljskih škodljivcev se zelo mnogo piše, manj govora je o plevelu, ki je vsaj toliko, če še ne v večji meri škodljiv vsemu kulturnemu rastlinstvu. Na Češkem so začeli s posebno akcijo, katere namen je uničevati plevel z združenimi močmi. V ta namen so poslali med ljudstvo poučno knjižico, v kateri se obravnava življenje in pokončevanje plevla. Konec brošure zaključuje poglavje dvanajstih točk, ki pravi:

1. Plevel se mora uničevati prav povsod, kjer koli se pojavi. Ne zadostuje čistiti samo njive, travnike in vrtove, zatirati ga moramo na bregovih voda, cestah, stezah in na domačih dvoriščih. Na takih mestih je navadno največje leglo plevla.

2. Nujno potrebno je, da se združimo prav vsi, ki imamo posla v zeleni naravi in s skupnimi močmi trebimo plevel. Malo in ne za dolgo koristi ves kmetovalčev trud, ki ga je imel pri čiščenju polja, če

mu sosedna njiva zopet pošilja plevelno seme. Na javnih mestih, kakor sejmiščih, zanemarjenih obč. pašnikih in podobnih prostorih raste toliko plevla, da je to prava narodna sramota. Javne korporacije bi morale prednjačiti pri pokončevanju škodljivega rastlinstva.

3. Prvo, kar moramo storiti v prid akciji za uničevanje plevla, je preprečitev osemenjenja. Ne torej čakati, da plevelna rastlina dozori, še pred cvetjem jo je treba spodrezati.

4. Na obdelovalnih površinah kakor na njivah, v vinogradih in vrtovih se lahko zatire širjenje plevla. Treba je le zemljo dobro pripraviti in razumno obdelati ter posejati ali posaditi.

5. Ne puščati na zemlji praznih ali preveč razredčenih mest. Če taka mesta nastanejo iz enega ali drugega vzroka, jih moramo takoj popolniti s kulturo, ki je pač na takem prostoru mogoča.

6. Plevel se mora uničevati vse leto in sicer predvsem pomladi.

7. Kompost naj nikdar ne prerasča plevel. Ako ga ne mislimo na poletje prekopati, potem posadimo nanj buče, ohrovt, repo in podobne širokolistnate rastline, ki s zasenčenjem sprečavajo rast plevla.

8. Seme nekaterih plevelnih vrst vzdrži kaljivost desetletja, tudi pod zemljo. Radi tega ne smemo podoravati take sorte plevla, kadar začne njegovo seme dozorevati. Tudi živini ga ne smemo polagati, saj je znano, da izločijo živali mnogo neprebavljenega plevelnega semena z blatom.

9. Plevelu, ki se razmnožuje potom koreninastih členkov (n. pr. pika), se mora posvečati prav posebnost na pažnja. Površno obdelovanje zemlje samo koristi plevelu. Iz nešteti malih členkov, ki smo jih pri obdelovanju z razsekanjem in raztrganjem korenin napravili, požene na novo še več plevla. Take vrste plevel je treba pazljivo izrjavati, dobro presušiti in spraviti čim prej z njive na ogenj.

10. Ne se zanašati samo na kemična sredstva, s katerimi bi mogli pokončevati plevel. Kosa, srp, motika, so naši najboljše pripomočki pri uničevanju plevla.

11. Vsako setev in saditev uravnajmo tako, da bomo z njo iztrebili, ali onemogočili razvoj plevla. Ne pozabimo na vmesne kulture, posebno one s širokimi listi, ki zabranjujejo rast plevla.

12. Sejati moramo samo zdravo in plevla prosto seme, od sort, ki pravočasno in hitro porastejo. Razširiti moramo kolobarjenje tudi na stalne kulture, da se bosta njiva in travnik večkrat zamenjala. Travnarstva zatire plevel na okuženih njivah, vestno obdelovanje njivskih kultur pa značilni plevel na travnikih.

Vinogradništvo.

Držimo se trsnega izbora.

Ig. Ivo Zupanič

Gospodarski uspeh vinogradništva je odvisen poleg drugih važnih činiteljev pred vsem od trsnega izbora ali sortimenta oz. od sort, ki jih gojimo v vinogradih.

V naših starih vinogradih pred trsno ušjo je bilo število trsnih sort izredno veliko — tudi 20 do 30 v enem vinogradu — in še te v pretežni večini slabe sorte, take, ki so

sicer mnogo rodile, pridelek pa je bil tudi v normalnih letih precej slab, kisel. Nemški kupci niso neupravičeno imenovali naša vina »kislico«, ki je še le po več letih staranja postala primerno konzumno vino.

Že pri prvi obnovi po trsni uši uničenih vinogradov se je od pristojnih pospeševalnih organov nasvetovalo sajenje manje, a zato le boljših sort. Povsod, zlasti na bivšem Štajerskem, kjer so se obnavljali vinogradi s suhocepljenimi trsi iz deželnih in državnih trsnic, so uspehi vidni še danes. Kakovost vina iz obnovljenih vinogradov je v pretežni večini mnogo boljša, kakor pa je bila v starih vinogradih. Povsod tam pa, kjer so obnavljali vinograde z zelenim cepljenjem, je ostalo v glavnem pri starem, kar je razumljivo, ker so jemali cepiče iz starih vinogradov ne oziraje se na vrednost sorte.

Postopoma se obnavljajo opešani »amerikanski nasadi« sedaj leto za letom. Razumljivo je, da je v interesu ne le posameznega vinogradnika, temveč tudi celokupnega našega vinogradništva, da bodo novi nasadi v vsakem oziru boljši nego so bili prejšnji, brez napak, ki so bile storjene pri prvi obnovi in pri krojenju glede kakovosti vin potrebi trga.

Te osnovne smernice je imela pred očmi kralj. banska uprava, ko je l. 1935 izdala s sodelovanjem Vinarskega društva knjižico: »Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko bano vino« kot plod mnogoletnega dela in posvetovanja z naprednimi vinogradniki ter strokovnjaki iz cele Slovenije. Ta knjižica se je kaj hitro razpečala, saj je bilo zanimanje za njo povsod prav živahno. Našla je pot v vse vinorodne kraje Slovenije; imajo jo krajevne strokovne organizacije, nekatere kmet. nadaljevalne šole in šolska vodstva, pa tudi vinogradniki.

Wendar pa mislim, da ne bo odveč, kar se je sicer v Kmetovalcu preed leti že zgodilo, če se ponovno navedejo trsni izbori sort in ameriških podlag za posamezne vinorodne okoliše, ki so sledeči:

TRSNI IZBORI ZA POSAMEZNE OKOLIŠE

I. IPohorje:

a) Pekre: renski rizling, beli burgundec, zeleni silvanec;

bb) Razvanje - Fram - Slovenska Bistrica: laški rizling, renski rizling, beli burgundec;

c) Vinarije - Konjice: laški rizling, zeleni silvanec, beli burgundec, modri burgundec, vranek, modra frankinja.

Kot posebne sorte v vseh treh predelih se priporočata rdeči traminec in rulandec.

Podlage: riparia portalis, rupestris št. 9 (Goethe), berlandieri × riparia Teleki Kober 5 BB in berlandieri × riparia Teleki 8 B v splošnem; posebej za posebne primere: riparia × rupestris 3309 in solonis × riparia 1616.

II. Kozjak in Gornje Slovenske gorice:

a) Zapadno od železnice Maribor - Spilje: beli burgundec, laški rizling, zeleni silvanec; na Kozjaku, zlasti pri Sv. Urbanu in Kamnici, rumeni muškat;

b) Vzhodno od železnice Maribor - Spilje: beli burgundec, laški rizling, zeleni silvanec.

Za posebno ugodne lege v obeh predelih: renski rizling in muškati silvanec ter izjemoma modre sorte za oba predela: modra portugalka, modra frankinja in modri burgundec.

Podlage: iste kakor pod 1.

III. Srednje Slovenske gorice: laški rizling, zeleni silvanec in beli burgundec splošno, posebej v ugodnih legah rdeči traminec, rulandec in modri burgundec.

Podlage: kakor pod 1.

IV. Ormoško-ljutomerske gorice: šipon, laški rizling in beli burgundec splošno, posebej zeleni silvanec, muškati silvanec, Bouvierjeva ranina in modri burgundec.

Podlage: kakor pod 1.

V. Gornje-radgonske gorice: laški rizling, beli burgundec in zeleni silvanec splošno, posebej šipon, renski rizling, bela klevna in Bouvierjeva ranina.

Podlage: kakor pod 1.

VI. Prekmurske gorice: laški rizling, zeleni silvanec in beli burgundec splošno, posebej modri burgundec mesto kadarke in bela klevna za poskus.

Podlage: kakor pod 1.

VII. Haloze in obrobno pogorje:

a) Spodnje Haloze: renski rizling, laški rizling in šipon splošno, posebej burgundec in zeleni silvanec;

b) Srednje Haloze: laški rizling, beli burgundec in zeleni silvanec splošno, posebej renski rizling in rdeči traminec;

c) Gornje Haloze: renski rizling, laški rizling in rdeči traminec splošno, posebej beli burgundec in zeleni silvanec;

d) Obrobno pogorje: laški rizling, beli burgundec in zeleni silvanec, za poskus rani rdeči veltlinec.

Podlage: kakor pod 1. in rupestris monticola.

VIII. Šmarsko-rogaško-kozjanski in celjski okoliš: laški rizling, zeleni silvanec in beli burgundec splošno, posebej rdeči traminec in Bouvierjeva ranina za poskus.

Podlage: kakor pod 7.

IX. Drameljsko-savinjski okoliš: zeleni silvanec, laški rizling in beli burgundec splošno, posebej modra frankinja.

Podlage: kakor pod 7.

X. Bizeljsko in Posavje: laški rizling, zeleni silvanec in beli burgundec splošno, posebej rdeči traminec ter modre sorte: žametasta črnina, modra frankinja in modra portugalka.

Podlage: kakor pod 1.

XI. Krško-kostanjeviški okoliš: V tem okolišu naj se goji več črnih sort kot belih in sicer $\frac{2}{3}$ črnih in $\frac{1}{3}$ belih. Od modrih sort: žametasta črnina, modra frankinja in modra portugalka; od belih: rdeča kraljevina, laški rizling in žlahtnina splošno, posebej beli burgundec, zeleni silvanec in rdeči traminec.

Podlage: kakor pod 7.

XII. Novomeški-mokronoški okoliš: rdeča kraljevina, laški rizling in žlahtnina splošno, beli burgundec, zeleni silvanec in rdeči traminec ter modre sorte: žametasta črnina, modra frankinja in modra portugalka.

Podlage: kakor pod 7.

XIII. Črnomaljsko-metliški okoliš: rdeča kraljevina, laški rizling in žlahtnina splošno, posebej beli burgundec, zeleni silvanec in rdeči traminec, ter modre sorte: žametasta črnina, modra frankinja in modra portugalka.

Podlage: kakor pod 7.

Za vse okoliše se zaenkrat priporočajo sledeče namizne sorte: biser iz Caba kot najranjša, bela, rdeča in muškati žlahtnina, modra portugalka, rumeni muškat, muškat Ottonel in muškat Hamburg.

Trsje je treba naročiti pri zanesljivih, priznanih trsnicah. Posamezne sorte morajo biti na takih podlagah, ki bodo dobro uspevale v vinogradniški zemlji, za katero so namenjene. V tem oziru je treba dokaj previdnosti, ker ne gre vsaka podlaga v vsako zemljo.

Tako je riparia portalis le za dobre, rodovitne, rahle, ne presuhe in ne prevlažne zemlje, ki imajo malo apna; rupestris št. 9. (Goethe) je pred vsem za lapornate, rupestris monticola za kamenite, suhe zemlje, Kober 5 BB in Teleki 8 B za apnene zemlje, uspevata pa dobro tudi v drugih zemljah, solonis x riparia 1616 za vlažne zemlje; riparia x rupestris 3309 pa uspeva v vseh zemljah ter dobro prenaša sušo.

Da bomo pridelovali v Sloveniji v bodoče čim bolj enotna, da ne rečem v neki meri tipizirana vina, na podlagi enotnih sort v naših vinogradih, držimo se trsnega izbora.

Krpanje „lukenj“ v vinogradu.

(Podsajanje vinogradov.)

Joško Tomažič

V vsakem vinogradu, kakor v novem, posebno pa v starem se prav rade pojavijo vrzeli — »luknje« imenovane, kjer je odpadel en ali več trsov. Vzroki so različni: kvar po voluharju (krtici), nepreviden kopač, ki trto odseka, uničenje po pozebi, itd. Mnogokrat niti vzroka zato ne moremo najti, včasih je starost, izčrpanost, prav pogostokrat pa moramo odstraniti tudi nerodovitni trs, kajti, če opazimo, da nam isti trs 3 leta zapored ne dá prinosa, je tu vsak up zama in je najpriporočljivejša tak trs izsekati. Kdor namreč vestno selekcionira (odbira) in išče najboljše trte v svojem nasadu, od katerih bo rezal čepiče za razmnoževanje, prav stori, če vrši obenem tudi negativno selekcijo t. j., da zaznamuje nerodovite in trte slabih lastnosti, ki jih je treba brezpogojno iztrebiti. Kot rečeno vzrokov dovolj, da nastajajo tudi v vzornih nasadih praznine.

Kakor pa v času krize, ko vino nima cene, tako še bolj danes pri izredno visokih izdatkih za obdelavo (mezde, galica, gnojila, kolje), ne smemo trpeti takih lukenj, ker nam pridelovalne stroške samo povšujejo. Prazna mesta je namreč treba prav tako kopati, gnojiti in za nje davek plačati, pa tudi škropivo se troši po nepotrebnem prav tako kakor zapravlja dragoceni čas. Ker je na pol praznem vinogradu pridelovanje enkrat dražje kot v polnem in ker tudi »za oko« take praznine niso privlačne, jih bomo vestno in povsod **podhajali**.

Pri izvedbi se lahko poslužimo sledečih načinov: 1. podsajanje z enoletnimi cepljenkami, 2. sajenje korenjakov ameriške podlage, ki jih pozneje na zeleno cepimo, 3. grobanje trsov in 4. z napravo vlačenic — tudi »podpažnjače« imenovanih.

Z vsakim od navedenih načinov se nasad izpolni, ima pa vsak svoje dobre in slabe lastnosti. Zato mnogi vinogradniki to delo opušča — kar je povsem napačno — češ, sem že poskusil na en in drugi način, pa ni uspelo. Temu nasprotno povdarjam, da je nasad treba sproti zasajati, da se to delo dá z uspehom izvesti in da so vsi gornji načini priporočljivi, vendar je treba po okoliščinah izbirati

pravi način. Delo je treba izvesti temeljito in z vso pazljivostjo, potem pa tudi uspeh ne izostane.

Oglejmo si te načine pobližje:

1. Nedvomno najbolj naraven in najuspešnejši način, zlasti za mlade nasade, ki bodo še dolgo vrsto let trajali, je **saditev cepljenk**, slično kot pri novem nasadu. Morajo pa biti res **odbrane** močne cepljenke, zato nekateri raje vzamejo dvoletne, ki tudi preje zarodijo.

Skopati je treba že po zimi jamo, da se zemlja premrzne in saditi čimprej, vendar ne v blato, temveč, ko je zemlja primerno suha. Umevno je, da je treba dodati obilno porcijo komposta. Paziti je treba na primerno višino, ter trto zagrniti z rahlo zemljo, enako, če ne bolj pazljivo kot v rigoli. Količek pobelimo z apnom, da moremo trs vedno najti, kajti treba ga je redno škropiti in okopati prav tako kot mlad strjen nasad. Največ neuspehov je namreč pripisati površnemu delu in uničenju po peronospori.

V moji praksi se tega načina poslužujemo že čez 10 let z najboljšim uspehom. Trta mi že prvo leto zraste čez 1 — 1½ metra, ter v prihodnjem letu ne potrebuje več nobene posebne nege. Pač pa, če prvo leto ne bi iz kakršnega koli vzroka trta poglala dovolj močno, je potrebno taki še tudi v prihodnjem letu nuditi isto pazljivo oskrbo kot prvo leto, ter je za ta primer treba kol zopet pobeliti z apnom. Kdor ima istočasno na delu vinograda rigolo ali trsnico, bo to izredno škropljenje obavljal brez posebnih težav in stroškov. Razume se, da mora trs biti na odgovarjajoči podlagi in da v čistih sortiranih nasadih vzamemo **isto sorto**, v mešanih nasadih pa močno rastočo, odporno sorto. Edina slaba stran tega načina je v tem, ker nam peronospora rada prekriža račune, toda z vztrajnostjo in marljivostjo se ta dá prav uspešno odpraviti.

2. Nekateri so mnenja, da »prej do grozdja pridejo« če posadijo odgovarjajoči **korenjak** ameriške podlage, ki pri dobrem gnojenju bujno požene. Divjak cepijo v drugem (včasih že v prvem) letu na **zeleno**, potem ga pogrobajo in tako dobijo krepak trs, ki je bolj odporen proti peronospori in ki tudi kmalu zarodi (ker je podlaga že

močno ukoreninjena). Dobra stran tega načina je ta, da divjak res ne zahteva nikake posebne nege, slaba stran pa, da je čas za zeleno cepljenje včasih zelo kratek in radi vremena tako neugoden, da marsikatero leto ne doraste niti tretjina cepljenih trt ter smo tako pridobljeno leto na drugi strani spet zgubili. Razen tega se pri grobanju kvari red razkoličenja, ker ni vedno mogoče trte spraviti na pravo mesto.

3. Zlasti starejši vinogradniki so se najraje posluževali **grobanja** celih trsov, da so izpolnili praznine. Na prostoru, kjer manjka par trt se izbere močen trs, ki ima potrebno število dobro razvitih rozg. Trs se odkoplje do gnezda korenin, potem pa se po izkopanih jarkih razvrstijo rozge in zagrnejo z zemljo, tako da vrh moli iz zemlje. Tako se dobi iz enega trsa po 3—5 mladih trsov, ki že prvo leto prinesejo grozdje. Ker pa pri tem požene korenina iz žlahtnega lesa, tak trs ni odporen proti trsnu uši, niti ni posebno trajen. Seveda se tudi kvarijo vrste, ter je ta način uporabiti le tam, kjer se bo v 3—5 letih rigolalo.

4. Najenostavnejši in često uporabljani način izpopolnjevanja vrzeli je z »vlačenicami« (grebenice). Od višje ležečega (izjemno tudi nižjeležečega) trsa se izbere zdrava dolga rozga, ki se zapogne navzdol v izkopano jamo, pritrdi z klinčkom, priveže ob kol, ter pognoji z kompostom ali hlevskim gnojem in zagrne z zemljo. Iz zemlje naj moli le kakih 12 cm rozge z par očesi. Dobro je rozgo na delu, ki pride najnižje v zemljo narezati, ker tam požene korenine. Nekateri prevežejo rozgo z žico, da se bolj ukorenini in ne vleče trsa. Če so rozge prekratke, se sme vzeti rozga na koncu šparona, ki je po večini dobro razvita in dovolj dolga, da seže tudi v sosednjo vrsto. Trs rodi po večini že prvo leto; grozdje se povoljno razvije, ker izrabi tudi pridani gnoj. Vendar vlačenice slabijo matični trs in radi preplitkega korenja ne vzdržijo delj časa. Zato se priporočajo le v nasadih, ki po 1—3 letih pridejo na vrsto za izrigolanje. Izjemno bi se letos poslužili tega načina tam, kjer so pozebla spodnja očesa, so pa najvišja zdrava, da bi na ta način rešili letino. Pa tudi tam, kjer imamo prebujno rast, ki radi tega noče roditi, n. pr. burgundec, ren. rizling ali slično, ter bi ga radi na ta način

»potegnili« in s tem prisilili do roda, se lahko poslužimo tega načina zlasti tam, kjer je nasad dovolj redek in imamo na razpolago dovolj solnca.

Če hočemo, da bo v teh časih gošpodarske preizkušnje vinograd rentabilen, ne držimo starih, na pol praznih goric, za katere pravi prislovica, »da ni trsiča, ne količa«. Takšni vinogradi nam ne morejo kriti stroškov dobre obdelave, —

pri slabi oskrbi je itak zguba —, ne puščajmo pa tudi praznih prostorov — lukenj — v dobrih mlajših nasadih!

Izmed gori navedenih načinov bo vsak našel za svoje prilike primerne, ter tako z uspehom spopolnil vrzeli, ki danes marsikje ogrožajo rentabilnost vinarstva in kvarijo lep izgled naših, sicer krasnih vinskih gričkov.

Solzenje trte.

Ing. Sorec Egon

Spomladi, ko zaradi vpliva gorkote oživi delovanje trtnih korenin, pričnejo trte na sveže odrezanih mestih solzeti. Že v starih časih je solzenje trt zanimalo prijatelje narave in naravoslovce. Angleški fizik Hales (izgovori Hels), je dognal l. 1748 in ravno tako pozneje Wieder, da je pritisk, s katerim trta izceja vodo pri solzenju, zelo močan in more doseči 1 in pol atmosfere, t. j. 1 in pol kg na cm². Ta pritisk je zmožen potisniti stebel vode debelosti 1 cm do višine 15 m. Množina vode, ki jo pri tem trta izceja, je zelo različna. Canestein je dognal, da izceja trta iz ene same rezne rane v 24 urah 10 do 950 cm³, torej skoro do 1 l vode. Na mestih, kjer so bili odrezani šparoni, je trta iz iste rane v celi dobi solzenja izcedila 0.15 do 15.4 l vode, celi trsi (trte) pa 0.76 do 20 l vode.

Pritisk vode pri solzenju povzroča v prvi vrsti korenina, vplivajo pa nanj gotovo tudi celice v trtnem lesu in drugih organih. Deloma je to vpliv razdraženja, ki ga trta občuti zaradi prizadete rane. Zato je umljivo, zakaj posamezne rane na istem trsu tako različno solze. Gotovo pa je, da vplivata na solzenje trt v prvi vrsti zemeljska vlaga in toplota. Nemški botanik Hofmeister je n. pr. dognal, da so trte, ki jih je zalival, bolj solzele kot druge. Tudi pri višji zemeljski toploti je trta bolj solzela. Opazilo se je dalje, da rane, povzročene na višjih delih trte začnejo pozneje solzeti, zato pa solze močnejše kot one nižjih delov. Večje rane navadno bolj solzijo kot manjše.

Za vinogradnika je važno, da ve, ali in koliko solzenje trti škoduje. Nemški botanik Nessler je izraču-

nal, da izgubi solzeča se trta v dveh dneh v odhajajoči solzni vodi toliko redilnih snovi, kolikor jih je treba za tvorenje pol kg zelene listne tvarine.

Ta množina je sicer znatna, a v primeri z množino rezervnih snovi, ki jih trs vsebuje, vendarle zelo majhna, tako da se lahko trdi, da izgubi trta radi normalnega solzenja razmeroma male množine redilnih snovi. Tudi se ni opazilo, da bi močno solzeče trte vselej slabše odganjale ali slabše rasle, temveč le, da so nekoliko pozneje odgnale. Pozneje se seveda rast trt zaradi močnejšega delovanja korenin zopet izravna.

Navadno se torej ni bati, da bi trte radi močnega, a vendar navadnega solzenja trpele škodo. Izjemo tvorijo le oni slučaj, ko se trte

prepozno režejo, to je šele takrat, ko prično že odganjati, oziroma, ko se prično očesa napenjati. V tem času se namreč že končuje normalno solzenje trt. Z novimi radi rezi prizadetimi ranami, se pa zopet oživi. Take trte potem vse leto šibkeje rastejo in kažejo vidne znake, da so na rastni moči trpele. Prepozno rezane trte pa niso izgubile rastne moči toliko radi solzenja kot pa zato, ker so očesa, ki smo jih pri rezi odvzeli za svoj razvoj že porabila večji del v lesu nakupičenih rezervnih snovi, tako da potem teh primanjkuje onim očesom, ki smo jih na trti pustili.

Kljub temu, da kažejo izkušnje, da normalno solzenje trte ne oslabi, je pa le boljše, da sprečimo prehudu solzenje trt s tem, da obrežemo trto v pravem času, torej ne prepozno. To je priporočljivo tudi zaradi tega, ker pri močnem solzenju marsikatero oko v trtnem so-ku tako rekoč utone.

Šparone (locnje) je najumestneje odrezati že v jeseni, takoj potem, ko listje odpade. Tudi vso drugo rez, pri kateri povzročamo večje rane, kot n. pr. pri krajšanju trtnega debla, izvršimo najboljše že v jeseni ali pozimi. Te rane se potem tekom zime zasuše in trta spomladi iz njih ne bo solzela. Ostalo rez enoletnih mladik izvršimo v krajih s hladnejšim podnebjem, kakor n. pr. na Štajerskem itd. šele potem, ko mine nevarnost, da nam hud mraz, sneg ali žled trte ne poškoduje.

Živinoreja.

Na kaj moramo paziti pri molži krav?

Ing. Sorec Egon

Množina in kakovost mleka je zelo odvisna od načina molže. Vse premalo so še znane našim gospodinjam napake, ki se delajo z nepravilnim ravnanjem pri molži. Nakratko naj omenim one glavne točke, ki se morajo pri molži posebno upoštevati.

Prav in glavno je, da se vime popolnoma izmolze in sicer do zadnje kapljice mleka. Ne samo, da dobimo večjo množino mleka, ampak tudi ker vsebuje zadnje mleko veliko več toščice. Po večkratnem raziskovanju se je dognalo, da vsebuje prvo iz seska izmolženo mleko 1.2% toščice, polovico izmolženo

mleko 3.6%, zadnje mleko 7.1% in zadnja kapljica mleka 10% toščice. Da je to res, se lahko prepriča vsaka gospodinja na ta način, da prvo izmolženo mleko dene v posebno latvico, sredi molže nabrano mleko zopet posebej in prav zadnje v tretjo posodo. Drugi dan se bo mogla prepričati, da je v posodi, v katero je zlila zadnje mleko, trikrat toliko smetane kakor v prvi ali drugi.

Mleko, ki ostane pri molži v vimenu, se posuši in izgubi. Napačno bi bilo pričakovati, da ga bomo pri prihodnji molži izmolžili. Nadalje je odvisna množina, kakor

tudi kakovost mleka od števila vsakdanjih molž. Pri zelo dobrih kravah molznicah naj znaša čas med posameznimi molžami 4 do 6 ur. Čim manjši so odmori tem več tolsče vsebuje mleko in nasprotno. Pri zelo dobrih molznicah je potrebna štirikratna molža na dan, ker se s tako molžo vime draži, kar vpliva pospešujoče na tvorbo mleka. Navadno se pri nas molze trikrat na dan, kar zadostuje za navadne, ne predobre molznice. Zelo napačno pa je, da takoj po odstavljenju teleta molzemo le dvakrat na dan, ker imajo krave takrat mnogo mleka in se pri dvakratni molži — veliko manj namolze. Tudi vnetje vimena se s tem lahko povzroči, ker bi mleko kravo tiščalo.

Kdaj naj se molze? Molze naj se vedno ob istem času, to je vsak dan ob isti uri in minuti. Ako se tega ne napravi, postanejo krave nemirne. Tudi množina mleka je odvisna od pravilno razdeljenega časa. Gospodinje, ki molzejo štirikrat na dan, naj molzejo ob 4. zjutraj, ob 10. dopoldne, ob 4. popoldne ter ob desetih zvečer. Pri trikratni molži pa ob petih zjutraj, ob eni popoldne ter ob devetih zvečer. Naj se ne zamudi niti četrte ure na času!

Kako je ravnati s kravo pri molži? Že v mladosti je navaditi telico, ki naj bo dobra molznica, da se človeka ne boji. Prime se jo večkrat za vime te potolaži z lepo besedo ali s koščkom kruha, če postaja nemirna. Prenagla in prehuda oseba ne sme molžiti krave. Vpitje, suvanje in pretepanje, kakor se marsikje vidi, izpridi in popači žival, da se ne da kasneje nikdar več rada molžiti. Molze naj kravo vedno ena in ista ter molže večča oseba. Vsak prehod od suhe klaje na svežo je izvršiti prav polagoma, ker se sicer množina mleka zmanjša. Veliko premalo se pazi na snažnost. Samo malo se poplahne vime in že se začne molžiti. Roke so največkrat neumite. Tako se mleko lahko pokvari. Gospodinja si mora roke dobro očistiti. Vime naj se vedno umije z mlačno vodo in do suhega otere z mehko cunj. Mrzla voda je škodljiva.

Dostikrat se zgodi, da začne molžati takoj v začetku prehitro molžiti, samo da bo prej z delom gotov. Nateguje ter vleče seske prav trdo z dvema ali tremi prsti. Če se takoj v začetku hitro molze in seske močno vleče, se delajo kravi

bolečine, radi česar zadržuje mleko. Pravilno je, da se vzame sesek v pest in ga samo stiska in nikoli zanj ne vleče. Stiska se s palcem in kazalcem samo del seska ob vimenu, nižje pa manj. To stiskanje povzroči kravi prijeten občutek in zato rada pušča mleko. Pravilno je tudi, da se stiska hkrati desni sesek prvega dela vimena in levi sesek zadnjega dela, oziroma narobe. To je molžnja navzkriž. Tako se oba dela vimena hkrati stiskata in dražita in potem mleko hitro odteka. Kot že omenjeno, je treba vedno vime do zadnjega izmolžiti. Zato

se lahko h koncu tudi seska nekoliko nategne, da pritečejo še zadnje kaplje mleka iz vimena. Nikoli pa se ne sme na kravo kričati ali sicer z njo grdo ravnati. Če postaja krava pri molži nemirna, se jo zmoti s prav dobro krmo, ali pa se postavi mirno in odločno močan človek h kravi in jo prav trdo drži. Nekateri polagajo kravi, ki noče pripustiti mleka, mokro cunj ali vrečo na hrbet. To pomiri živce in krava se potem rada pusti molžiti. Če je krava le preveč nemirna, naj se ji privzdigne sprednja noga na oni strani, na kateri se molze.

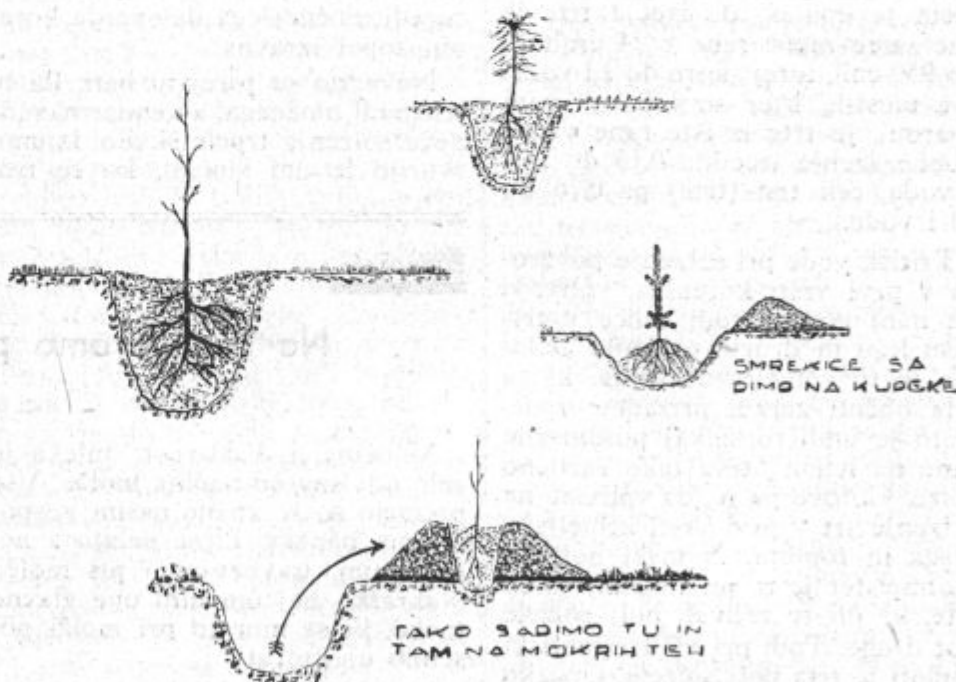
Gozdarstvo.

Ročno pogozdovanje v kmetškem gozdu je nujno potrebno.

Kosi Ludvik

Še pred nekaj deset leti, ko se je pričelo v kmetškem gozdu izkoriščanje lesa na debelo, nihče ni mislil, da bi praznine pogozdoval. Saj takega dela ni smatral za potrebno. Poseke, ki so naraščale na majhnih gozdnih parcelah, so bile navadno

raščajem. Posestnik je bil popolnoma zadovoljen z delom modre prirode. Izkoriščanje najlepšega zrelega plodnosnega drevja je šlo tako daleč, da smo se kaj kmalu znašli v močno preredčenih šibkih in pomlajenih gozdičih, ki niso bi-

tolikšnega obsega, da so jih obdajajoči bogati semenski gozdovi lahko zadovoljivo plodili s semenom. Dokler je bilo na gotovi površini še dovolj plodnosnega drevja, so se praznine dobro zaraščale zdaj z vrednim, zdaj z manj vrednim na-

li več zmožni semeniti. Kakor hitro se je torej zmanjšala zmožnost naravne ploditve, že so se pokazale prve večje rane v gozdu. Novo nastale poseke v okoliščinah takih osirotelih gozdov na semenu, so se slabo semenile ali pa je setev sploh

izostala in praznine je porasla bohotna trava, grmovje in podoben plevel.

Potreba po lesu je danes še večja in posestnik je primoran zaradi preostalega drobiža sekati mnogo več, kakor svoj čas, ko je imel na razpolago dovolj debelega lesa. Zmeraj večje praznine dobivajo žalostno podobo **brezkoristnih gmajn**. Zato postaja ročno pogozdovanje v kmetemskem gozdu nujno potrebno. V kolikor se je do sedaj tako koristno delo dejansko izvajalo (vsaj v našem kraju), je bilo to pretežno v rokah šolske mladine ob priliki dečjih dnevoev za propagando pogozdovanja pod vodstvom poklicnih gozdarjev in učiteljev.

Ohraniti gozd v takem obsegu in stanju, kakor smo ga mi prevzeli od prednikov, je naša dolžnost. Če pa bomo znali in hoteli kaj več storiti za napredek sodobnega gozdarstva, nam bo mladi rod zelo hvalen.

Danes se izključno poslužujemo pogozdovanja s sadikami, kar je pri nekaterih vrstah, posebno onih, ki imajo dolge srčne korenine, zamudno in vezano s precejšnjimi stroški. Pri presajanju dobivajo debelejšje korenine tudi občutne rane in v času prebolevanja znatno zastanejo v rasti. To velja posebno za črni ter sivi oreh, žlahtni kostanj in hrast. Zato take kulture pogozdujemo na primernih prostorih s semenom. Setev se najboljše obnese, ako je takoj izvršena po sečnji, ko je zemlja zrahljana in brez plevela. Na gotovih, mrazu izpostavljenih prostorih sejemo v pomladnih mesecih, da po potrebi lahko zavlečemo prezgodnjo kalenje. Za oreh je zelo važno, da kali po prestanku poznih pomladnih mrazov, kar lahko določimo le s spomladansko setvijo. (Seveda velja to tudi za druge občutljive rastline!) Ker orehova klica težko in počasi prebija čvrsto lupino, zato vložimo plodove navadno v drugi polovici marca v plast z gnojnico prepojenega komposta, v katerem, če je toplo vreme, klijeje konec aprila. Sklite in napokane orehe pobereemo, vložimo med vlažen mah v koošare in takoj sadimo. Ostale prissilimo k nagli kalitvi tako, da jih pokrijemo s toplim konjskim gnojem. Morebitno prezgodnjo kalitev zaustavimo s tem, da kališče pokrijemo z debelo plastjo hladne težke zemlje.

Debele plodove sadimo na ravnem zemljišču navadno v vrste

na rahlih humoznih tleh pod motiko ali s pomočjo klina v luknjice, v slabši zemlji pa v jamice. Ob napeti vrvi ali žici delata po dva delavca. Prvi odpira zemljo, drugi polaga in pokriva seme. Seme s klico je treba zmeraj postaviti tako, da je klica, ki predstavlja koren, obrnjena navzdol. Za črni in sivi oreh so primerne razdalje 2 m x 1 m. Za površino enega orala potrebujemo 30 do 35 kg semen. Na isti način sadimo v drugi polovici meseca aprila žlahtni kostanj brez, da bi ga predhodno silili h kalitvi. Najboljše je ono seme, ki je prezimilo v ježicah, razgrnjeno na podstrešju ali drugem primernem zračnem prostoru. Sadimo do 4 cm globoko. Treba ga je gosto saditi, kajti v najboljšem slučaju skali polovica plodov.

Mogočne hrastove gozdove smo skoraj popolnoma posekali in naravnega pomladka je zelo malo. Zato preti nevarnost, da bo nekoč močno nedostajalo tega koristnega in potrebnega lesa. Hrast pogozdujemo večinoma s semenom v jeseni, ko želod popolnoma dozori, in spomladi konec aprila in v začetku maja. Semena ni treba drugod kupovati, ker je domače najboljše. Sadimo do 6 cm globoko pod motiko — ali v jamice. Tam, kjer je rastišče izpostavljeno ostrim mrazom in mišim, se bolj obnese spomladanska setev. Na mokrih tleh sadimo žir na grebene brazd in nasipov, ki jih predhodno zorjemo s plugom ali nasipamo z motiko. Seveda nas to stane precej truda ali pride bolj poredkoma v poštev. Primerne razdalje za hrast so 120 cm x 60 cm in kvadratične 70 cm. Da ni zatem praznin, zato za večjo sigurnost polagamo v zaseke po 3 zrna. Za en oral je treba 3 hl plodov.

Vse druge vrste rastlin večinoma pogozdujemo s sadikami in to v času, ko mirujejo drevesni sokovi, v jesenskih in pomladnih mesecih. Jesenski, kakor pomladni čas saditve ima svoje prednosti. Pri onih kulturah, ki so v jeseni posejane, se zemlja dobro vleže in sprime koreninice, nakar so zmožne v pomladi ob pravem času sprejemati vodo. To je posebno važno na onih legah, ki so podvržene suši. V pomladi posajene pozneje zelenijo in niso toliko izpostavljene pozebi. Spomladansko pogozdovanje se odlično obnese, če sadnice kmalu zalije izdaten dež. Uspeh vsakega pogozdovanja je v prvi vrsti odvi-

sen od pravilne izbire gozdnih sort. Po svoji dobri razsodnosti je treba izbrati take rastline, ki najbolj odgovarjajo talnim in podnebnim prilikam. Kdor se toliko ne spozna, na življenjske zahteve gozdnega drevja, najboljše in pravilno stori, če izbere one sorte, ki so zadovoljivo uspevale na poseki ali v najbližnji okolici. Na čistinah kultiviramo vsakovrstno domače drevje razen bukve in jelke, kateri zaradi občutljivosti na mraz in vročino sejemo, odnosno sadimo pod krone starejših sestojev. (Glej za bukev »Kmetovalec« 1940 šte. 9 str. 168!)

Na manj pristopnih mestih, v strminah in v prereditvenih gozdovih sadimo brez določenega reda. Dočim na lahko pristopnih velikih prazninah običajno pogozdujemo v vrstah. Za vrste uporabljamo razdalje od 1 m do 2 m in za sadnice v vrstah od 0.50 m do 1.50 m. Iglavce zasajamo gostejše od listovcev, ker se v mladosti počasneje razvijajo. Za pogozdovanje so primerne par let stare sadnice. Le za slabše, plevelu podvržene prostore in za mrazišča so primernejša starejša in večja drevesca. Sadimo na več načinov, kar je odvisno od stanja tal. Za naše razmere prihaja večinoma v poštev saditev v jamice. To se vrši takole: z motiko ostrgamo morebitno travo ali mah in izkopljemo tako veliko jamico, kakor je korenska krona. Z levo roko postavimo in držimo sadnico v globelici, z desno grabimo izkopano drobno ali nadrobno zemljo iz kupčka, obsipavamo koreninice, prazna mesta med koreninami in z nekoliko skrčeniimi odprtimi prsti pritiskamo od več strani mehko zemljo v toliko, da se dobro sprime lasastih korenin. To je zelo važno! Kajti le na ta način (dobro spojene z zemljo) so zmožne ob pravem času sprejemati neobhodno potrebno vodo. Ostalo zemljo zgrnemo z motiko in nalahko stlačimo z nogo. Sadnice prenašamo v zato pripravljenih posodah med vlažnim mahom ali v fini črni prsti, ki ji prilijemo vodo, ker na prostem ležeče korenine, posebno na vetru, se toliko izsušijo, da niso za rabo.

Čebelarstvo.**Čebelarstvo v Sovjetski Rusiji.**

(Nadaljevanje)

Začeli smo sitnariti in smo se šli istočasno informirat na naše poslaništvo. Tu smo izvedeli, da ne bo mogoče niti ta niti prihodnji dan nič ukreniti, kajti vsak šesti dan je določen za »vyhodnoj den«, ko se v pisarnah ne dela. Nedelja je v Rusiji odpravljena in to nam je bilo kmalu jasno, kajti na dvanajstega nismo mogli k Intoristu. Ni bilo drugače, kakor da potrpi mo in počakamo na delavnik, ko so nam tako naše poslaništvo kakor tudi Intourist obljubila, da bo sta uredila vse potrebno. Zaradi tega sem žal postal slabe volje, tako da se je dr. Koloman Antonovič, kakor sem starosto Zveze imenoval po rusko, zbal, da bi se mu odpeljal domov. (Ker tajnik ni mogel z delegacijo, je poveril meji oblast svoje službe, da bi bil predsedniku po potrebi desna ali leva roka). Na srečo je prijatelj Nátšin zagledal z avtobusa na periferiji Moskve panje, zato smo pri povratku navalili tja in gospa Bronstein, ki nam jo je dodelil Intourist kot spremljevalko, nam je sposredovala dostop. Razume se, da smo takoj obkolili neki Dadant-Blattov panj in obenem tudi, kolikor je bilo mogoče, spraševali čebelarja. Letos je bila bolj slaba letina, v Rusiji je bila suša kot pri nas lani. Čebele so na zunaj barvitjše kot naše. Barvitost nekaterih je značilna. Ulji nimajo stropa iz desk, namesto njih uporabljajo vrečevino. Čebelarске organizacije v našem smislu besede nimajo v Rusiji. Razen nekoliko pikov je bila to skoro vse, kar smo tu zvedeli. Toda tudi ta mala čebelarška postaja pri »krasnoarmejcu-čebelarju« nam je pojasnila mnogo. V Rusiji se moderno čebelarji v velikih Dadant-Blattovih panjih, ki se samo zgoraj odpirajo, panjev, ki se odpirajo zadaj sploh nimajo. Prastare dolbene panje, kot smo pozneje slišali, imajo ponekod še, toda počasi izginjajo. V Rusiji ni čebelarске organizacije, organizacijo čebelarstva je vzela v roko država sama. Vprašanje panja je rešila še na originalnejši način kot naši Slovaki.

Toda o tem pa pozneje.

A še ena stvar nam je bila jasna, preden smo se oficialno spoznali s predstavniki sovjetskega čebelarstva: brezsmiselno je govo-

riti v Rusiji o Vseslovanski čebelarški zvezi, ko pa ni tu nobene korporacije, ki bi mogla postati njen član. Res je, da svoje naloge v tem smislu nismo mogli izpolniti in smo zato obrnili hitro pozornost na drugi del našega načrta. — Po naključju — in ni nam bilo žal — smo si ogledali politehnični muzej. Velik del je bil že urejen in dostopen. Mnoge zanimive stvari, ki smo jih tu videli, in o katerih ni mogoče govoriti v tem kratkem referatu, so nas prepričale, da imamo pred seboj razstavo gospodarskega, industrijskega in kulturnega razvoja ruske podjetnosti v sedanjosti. Kako pa je to v čebelarstvu? Dr. Koloman Antonovič je po posredovanju naše tolmačice zvedel, da čebelarški del še ni dovršen in da ga šele urejajo. Lepa beseda in vljuden nasmeš sta nam odprla pot tudi do tega, drugače še nepristopnega dela. V njem smo spoznali, kaj pomeni za Rusijo čebelarstvo.

Praktičnih stvari tukaj res ni bilo mnogo, a že tu smo spoznali, da se ruska država ne posveča organizaciji čebelarstva toliko zaradi medu kolikor zaradi opraševanja rastlin in da ima čebelarstvo za to, kot smo tudi še pozneje videli, ogromen pomen. Poleg številnih in diagramov, s katerimi se nismo imeli časa ukvarjati, smo videli tudi način propagande čebelarstva. Koliko plodov in kakšne ima veja jablane, ki so jo obletavale čebele in koliko poleg nje druga, do katere je bil čebelam z organtinom dostop zabranjen in pod. Tedaj nam je bilo mahoma jasno, kaj pomeni čebelarstvo za nepregledne kulture nasadov, ki so jih zasadili pred nekaj leti, pa če tudi jim ne prinašajo niti kaplje medu. Samo pomembnost čebelarstva pri opraševanju rdeče detelje nam je ostala še uganka. Res, Rusi imajo kavkaške čebele, abhazke, mingrelke in kakor se vse te vrste čebel z dolgimi rilčki imenujejo, toda rdeča detelja ima pri vsem tem še daljšo cvetno čašo in bi bilo menda zanjo treba skoro križati čebelo s slonom. A kmalu so nam tudi vso to zadevo pojasnili.

Kmalu nato je bilo v hotelu »Savoy« za nas sporočilo: »Jutri opoldne Vas obišče uradnica Društva za stike s tujino.« O tem društvu

smo slišali že na našem poslaništvu, kjer smo istočasno zvedeli tudi za nas žalostno novico, da vodi oddelek za stike s Čehoslovaško ga. Černiak, ki je bila ravno te dni bolna. — Imena pri predstavljanju se povedo navadno zato, da jih preslišimo. Zato je bilo toliko večje naše presenečenje, ko smo od dame, ki nas je v vestibulu hotela »Savoy« obiskala in kateri smo potožili svojo smolo zaradi boleznige. Černiak, slišali: »Toda to sem jaz, bolna sicer, ali prišla sem zaradi vas.« Od tega trenutka, ko nam je obljubila, da bo napravila vse zato, da se bo izvršil naš že vnaprej določeni program, se nismo več čudili, ko se je vse tako na minuto ujemale. Zvečer smo imeli že sporočilo, da nas bo drugega dne v hotelu obiskala in nas popeljala do čebelarstva Preizkusnega zavoda dama, ki je dodeljena Narodnemu komisariatu za poljedelstvo (Narkozem) v Moskvi. In res je drugega dne prišla in se nam predstavila: »Skudre! Skromno ime kot njegova nosilka, preprosta, razpletenih las, izrazitega obraza, odkritega pogleda, jedrega govora in energičnih kretanj. To je bila — kot smo se kasneje officialno prepričali — a takoj od prvega trenutka in s prvih besed spoznali — odbornica organizacije ruskega čebelarstva. Organiziranje n. pr. prevoza več desetisoč panjev s Kavkaza po vsej Rusiji prav tja do Leningrada z izgubo komaj kakih desetih družin, to je eno izmed del organizatorke Marije Vladimirovne Skudre. Obenem s to damo se nam je predstavil gospod, v katerem smo imeli čast spoznati administrativnega ravnatelja Čebelarškega zavoda Moskva-Butovo — Ivana Vasiljeviča Timohina.

(Dalje.)

Zadružništvo.**Naša vaška skupnost.**

Mnogo je pisanja in predavanj o go se govori, piše in predava o skupnosti. Marsikdo si išče odgovora na to navidezno pereče vprašanje v raznih znanstvenih delih. So ljudje, ki pravijo, da bi bila najboljša podlaga skupnosti cerkev. Zopet drugi, da bi bil najboljši socialistični sistem, tretji, da bi bilo treba seči po raznih tujih vzorcih itd. Vsak sistem ali nauk ponuja svoj edinstven, do poslednje stop-

nje izdelan recept za idealno življenje malega človeka. Tako se namreč v zadnjem času označujejo delavec, obrtnik in kmet.

Mi povprečneži pa se čudimo, strmino nad vsem tem, kakor da bi bilo to vse novo. Ali — nič ni novega pod soncem, je dejal že rimski filozof Mark Avrelij. Že odkar stoji svet, se vodi borba za skupnost in proti. Tudi naši pradedje so jo poznali, pa ne bo odveč, ako se spomnimo za kakšno skupnost so se končno odločili.

Na Notranjskem so bili in so še skupni pašniki, imenovani gmajne, skupni travniki, imenovani počedi-je itd. V naši vasi n. pr. smo imeli poleg navedenih skupnosti še skupno shrambo, imenovano kašča, za semenska žita. Ako je povodenj vzela posev, je kmet, ki je upravljal kaščo, sklical vaščane skupaj, kjer so sporazumno razpravljali, koliko je kateremu potrebno semena. V smislu te razdelitve je vsak kmet, ki mu je voda uničila posev, prišel na določen dan po žito. V starih časih, ko so bili naši predniki še nepismeni, je upravitelj kašče za vsak mernik napravil zarez na palici. Pšenica se je razlikovala na zarezi v tem od ječmena, da je upravitelj napravil okoli zareze še majhen obroček. Tako mi je pred leti pripovedoval čez 95 let stari vaščan. Po žetvi so vračali od mernika 2 bokala za obresti. Umrli so stari očanci in njim prirojena skupnost.

Prej ni prišel kmet nikoli v zadrego radi semena, tudi denarja mu ni bilo treba za seme. Pred 30 leti so opustili to prekoristno ustanovo. Slišal sem starega očanca, ki je vzkliknil: Kaj mislite, da ne bo zdaj voda več prihajala na naše njive. Še marsikdaj se boste spomnili skupnih kašč. Pa smo se jih že. Naši predniki niso poznali raznih družabnih in gospodarskih sistemov, ne besede zadružništvo. Imeli pa so svojevrstna imena in globoko razumevanje za skupnost, kature so se bolj držali v praksi kot mi danes. Mnogokrat se še sliši in piše, da so občine najmanjše: samoupravne edinice in ako so te: trdne, je trdno vse. Še manjše edlinice pa so vasi. Kadar se bo v vaaseh uveljavil duh skupnosti, bodo postale občine še bolj trdne in daana bo podlaga občekoristnemu zaadružništvu na vseh področjih. Seeveda, ako govori dandanes kdo o skupnosti, se takoj čujejo razne

snletke, češ zopet bi rad kdo prišel h koritu ali pa tako prizadevanje diši po nevarnem socializmu itd. Polno napačnega mnenja je še med nami o prekoristni ljudski ustanovi. Naši predniki so kot zdravi sinovi narave, neokuženi od modernega sveta, bolj hitro spregle-

dali, kje jih čevelj žuli, kot pa mi. Stari so držali skupaj, mi pa silimo vsak sebi. Ko bomo složni v vseh gospodarskih zadevah, bomo živeli v blagostanju mi, narod in država. Takrat se bo začela tudi za kmeta boljša doba.

Hace Matevž

Društvene vesti.

Vabilo

na VIII. redno letno skupščino Kmetijske družbe z. z. o. j. v Ljubljani, ki bo v prostorih zadruga v Ljubljani, Novi trg 3. v nedeljo dne 27. aprila 1941 ob 9. uri in pol s sledečim dnevnim redom:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razpravljanje in sklepanje:
 - a) o odobritvi poročila upravnega in nadzornega odbora;
 - b) o odobritvi sklepnihi računov;
 - c) o predlogu za razdelitev poslovnega prebitka;
 - č) o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru.
5. Dajanje pooblastila upravnemu odboru in določitev:
 - a) najvišjega zneska, do katerega se sme zadruga skupno zadolžiti;
 - b) najvišjega zneska, do katerega se sme posameznim zadružnikom, podružnicam in lastnim podjetjem kreditirati.
6. Dajanje pooblastila upravnemu odboru in določitev načina vnovčevanja proizvodov zadružnikom na lasten račun za druge po § 13 pravil.
7. Sklepanje o prispevkih po § 12 pravil.
8. Sklepanje o dopolnitvi pravil.
9. Predlogi in pritožbe zadružnikov.
10. Volitev članov upravnega, nadzornega in širšega odbora in njihovih namestnikov v smislu §§ 19, 24 in 27 pravil.
11. Razprava in sklepi o gospodarskih zadevah kmetijstva.
12. Raznoterosti.

Opomba:

1. Delegati se pri prihodu na skupščino legitimirajo z legitimacijami, ki so jim bile dostavljene ob priliki izvolitve. Delegat, ki je na dan skupščine zadržan, dolžan je o temu izvesti svojega namestnika in ga pozvati, da ga nadomestuje na skupščini.
2. Skupščina sklepa polnoveljavno, kadar je v smislu § 37 pravil po delegatih zastopana vsaj polovica vseh včlanjenih zadružnikov. Ako na določeni dan in do-

ločeno uro skupščina ne bi bila sklepčna, se bo vršila skupščina pol ure kasneje, to je ob 10. uri, na istem mestu in z istim dnevnim redom in bo sklepala po § 39 pravil polnoveljavno brez obzira na število zastopanih zadružnikov. Le o dopolnitvah pravil bo skupščina polnoveljavno sklepala tedaj, če bo na skupščini po delegatih za predloge glasovalo več kot polovica včlanjenih zadružnikov.

3. Letni račun za leto 1940 je zadružnikom na vpogled v zadružni pisarni med delovnimi urami od 19. aprila t. l. dalje.

4. Dopolnitev pravil obsega sledeča določila:

a) kot dodatek k § 2 točka 2. »Pod pridelke in izdelke zadružnikov spadajo poljedelski, sadjarski, vinogradniški, vrtarski, gozdarski pridelki in izdelki, vse vrste žive ali zaklane živine, zdravilne rastline, ki jih je zadružnik kjerkoli nabral in končno izdelki hišne industrije,

b) v § 39 se v prvem stavku drugega odstavka izpusti: »menjavo odbornikov«.

5. Na skupščini se bo razpravljalo in sklepalo samo o predlogih in pritožbah, ki so bile v smislu § 36. predložene upravnemu odboru vsaj 8 dni pred skupščino.

Občni zbori podružnic.

VABILO

k letnim občnim zborom podružnic »Kmetijske družbe« z. z. o. j. v Ljubljani.

1. Poročilo odbora, predlogi in volitev funkcionarjev v smislu pravilnika, zlasti §§ 2, 3, 6, 7, 8, 9.

2. Slučajnosti.

3. Predavanja in slično.

Dne 23. marca 1941:

Podružnica: **Laporje**, ob 8. uri dop. v šoli Laporje. **Sodražica**, po prvi maši v gostilni »Fajdiga«. **Stična**, ob 8. uri dop. v obč. pisarni, Stična. **Tomišelj**, ob 10. uri dop. v gasilskem domu, Tomišelj. **Jesenice**, ob 3. uri pop. v stari šoli, Jesenice. **Čatež ob Savi**, ob 8. uri dop. v šoli na Čatežu. **Sv. Lovrenc - Dr. p.**, ob 8. uri dop. v gostilni Jakob Zdolšek št. 8. **Dobova pri Brežicah**, ob 8. uri dop. pri g. Kovačiču Josipu.

Dne 25. marca 1941:

Podružnica: **Konjice**, v prostorih Kmet.

družbe, Konjice. **Videm ob S.**, ob pol 8. uri dop. v prosvet. domu, Videm. **Velike Lašče**, ob 1/2 8. uri dop. v stari šoli, Vel. Lašče. **Preska**, ob 8. uri dop. v šoli v Preski. **Žiri**, ob 8. uri dop. pri g. načelniku Kavčiču, **Križe - Gor.**, ob 8. uri dop. v gost. pri Benku v Križah. **Duplje**, ob 10. dop. v šolskem poslopju v Dupljah. **Videm - Dobropolje**, ob 8. dop. pri g. Ivanu Štihu, Podgorica. **Struge**, ob 15. pop. v prostorih načelnika g. F. Hočevarja.

Dne 27. marca 1941:

Podružnica: **Stražišče pri Kranju** ob 8. uri dop. pri tovarišu Rozmanu Pavletu.

Dne 27. marca 1941:

Podružnica: **Šmartno - Litija**, ob 7. uri zjut. v šoli Šmartno. **Globoko**, ob 9. uri dop. v obč. pis. v Globokem. **Cirkovec**, ob pol 8. uri dop. v društ. dvorani v Cirkovcah. **Rovte**, ob 8. uri dop. v posl. Kmet. društva v Rovtah. **Št. Lovrenc na P.**, ob 9. uri dop. v društ. domu, Sv. Lovrenc. **Sostro**, ob 3. uri pop. v nar. šoli v Sostrem. **Št. Jurij ob Taboru**, ob 8. uri dop. v šoli, Sv. Jurij. **Selce**, ob pol 8. uri dop. v Krekovem domu, Selce. **Petrovče**, ob 9. uri dop. v villi »Dunav«, Petrovče.

Dolenja vas, ob 1. uri pop. pri preds. g. Josipu Henikmanu. **Koprivnik**, ob 11. uri dop. v hiši Val. Sodje pri Sp. Korošiču. **Vel. Poljane**, ob 10. dop. v ljudski šoli, Vel. Poljane, **Mavčiče**, ob 10. uri dop. v društ. domu v Mavčičah. **Št. Lambert**, ob 8. uri dop. pri g. Vrtačniku v Št. Lambertu. **Kostrivnica - Podplat**, ob 8. uri dop. v gasil. domu. **Boštanj**, ob 8. uri dop. pri nač. g. Alojzu Drmelju, Boštanj. **Bizeljsko**, ob 9. uri dop. v osnovni šoli, Sušica.

Dne 30. marca 1941:

Podružnica: **Vič n. Ljublj.**, ob 10. uri dop. v gasil. domu na Viču. **Podčetrtek**, ob 2. uri pop. v poslov. Hran. in pos. (Staroveški). **Šenkov turn**, ob 7. uri dop. v šolski dvorani, Šenkov turn. **Vojnik**, ob 8. uri dop. v posojiln. dvorani v Vojniku. **Zakot pri Brežicah**, ob 9. uri dop. v obč. pis. bivše obč. Zakot. **Koroška Bela**, ob 9. uri dop. v stari šoli v Kor. Beli. **Sv. Marjeta ob Pes.**, ob pol 11. uri dop. v šoli, Sv. Marjeta. **Sv. Marjeta pri Moš.**, ob 2. uri pop. v proš. posoj. pri Sv. Marjeti. **Prekopa**, ob 3. uri pop. v gasil. domu v Prekopi. **Šmartno-Litija**, ob 7. uri

Dne 6. aprila 1941:

Podružnica: **Gor. Logatec**, ob 10. uri dop. v ljudski šoli. **Tribuče**, ob 2. uri pop. v šoli, Tribuče.

KMETOVALCI!

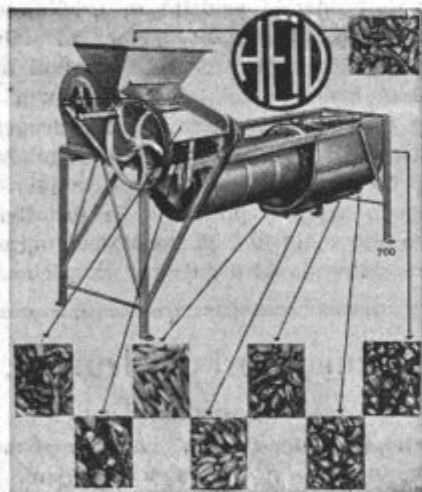
Za dvig zasti in povečanja pridelkov uporabljajte:

**APNENI DUŠIK
NITROFOSKAL-Z**
8:12:8

*Nitrofoskal-I. 8:1:8
Nitrofoskal-II. 4:8:8*

Nacodajte skupne vagonске pošiljke pri:

TVORNIKA ZA DUŠIK D-D RUŠE

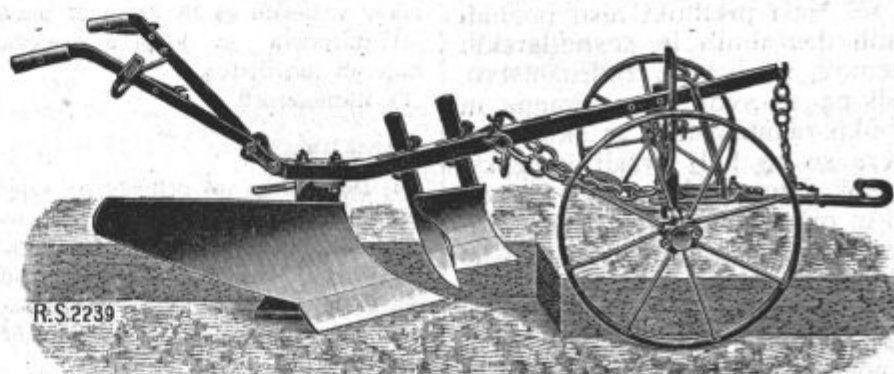
Čistite Vaše žito samo z originalnimi žitočistilniki

„HEID“-ovimi trijerji

Stockerau bei Wien.

Stalno v zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

**SACK-ovi
plugi
so najboljši!**

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{32}$ strani = Din 50 + Din 3.— ogl. takse
 $\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7.50 " "
 $\frac{1}{12}$ " = " 150 + " 7.50 " "

$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15.— ogl. takse
 $\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30.— " "
 $\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30.— " "

1 cela stran = Din 1600.— + Din 60.—
 ogl. takse
 (26 × 20 cm = 520 cm).

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, zmanj 10 din in 3 din ogl. taksa.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.
 Vsakega 12. v mesecu se zaključuje sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Brinje in fige za žganjekuho

ima na zalogi trdka IVAN JELACIN, Ljubljana, Aškerčeva cesta 1, telefon 26-07.

Kmetijska strojna zadruga Stražišče

proda skoro nov stroj »Lubilec« za detelje, ki izborno dela na električni pogon, in voz za električni motor. Cena po ogledu in dogovoru. 30

Valilna jajca

odličnih jajčaric rjave štajerske pasme ima naprodaj po ugodni ceni Gerdol Ivan, Bevke št. 75 pri Vrhniki. 29

Semenski krompir

»Ackersegene« in bukove sadike ima za oddati: Ivan Lavrač, posestnik Medija-Izlake (Priložite znamko). 28

Oskrbenik in gozdar

starejši, samec, strokovno izobražen z dolgoletno prakso na tu- in inozemskih veleposestvih, zmožen tudi nemišine v govoru in pisavi, prosi zaposlitve. Cenj. ponudbe na upravo »Kmetovalca« pod: »Zanesljiv št. 20«. 20

Fige za žganjekuho

dobite najceneje pri Ant. Krisper-coloniale, Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 31. 19

Soja (fižol)

za seme, ki vsebuje veliko beljakovine, tudi dobro nadomestilo za kavo, ima na prodaj: Oskrbenik graščine Novikloster, pošta: Št. Peter v Sav. dolini pri Celju. 22

Sejte lan

spredite v prejo in jo polijte v tkanje »KROSNIA« v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6 (Nasproti cerkve Sv. Jožefa), da ne bode občutili pomanjkanja platna. 21

Valilna jajca

od rumenih Orpington kokoši (najboljše angleške pasme) ima naprodaj: Oskrbenik graščine Novikloster, pošta: Sv. Peter v Sav. dol. pri Celju. 18

»MIKROTAN«

zoper miši in podgane, 100 g zrn din 12.— ali 50 g paste din 11.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73. 5

Bukova drva

suhe cepanice, brez klad in okroglic, 100 do 150 metrov se kupijo. Ponudbe z navedbo cene vložene na vagon ali na tovorni avto, poslani na Kmetijsko družbo v Ljubljani. (Dobava junija ali julija). 27

50 gr Fitodina za 50 din

vam poveča hektarski donos koruze za 25 odst. — Opozorjamo na naš oglas v februarški številki »Kmetovalca«. Naročila na Laboratorij za »FITODIN«, Ljubljana, pošt. pred. 139. 26

Gospodarski vajenec

kmečki fant v starosti 15. do 17. let, ki ima veselje do kmetijstva se sprejme v prakso takoj na manjšo kmetijo. Ponudbe na: Josip Zdovc, Slov. Konjice. 24

Topinambur (krompir)

za seme, ima na prodaj: Oskrbenik graščine Novikloster, pošta: Št. Peter v Sav. dolini pri Celju. 23

Oskrbenik

absolvent kmet. šole, starejši z večletno prakso na veleposestvih, išče stalno službo. Dopise na upravo lista pod: »Gospodarstvo št. 25«. 25

CEPILNA SMOLA

$\frac{1}{4}$ kg din 8.—, $\frac{1}{2}$ kg din 15.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, telefon 34-73. 10

Služkinja

poštena in zdrava, okoli 24 let stara, ki zna tudi malo kuhati, se sprejme v dobro stalno službo v Ljubljani k dvočlanski družini. Prednost ima sirota brez domotožja. Ponudbi je priložiti sliko in kako priporočilo o poštenosti, ter takoj poslati na: Uprava »Kmetovalca« v Ljubljani, Novi trg 3. 13

Orehi!

300 drevesc mehkolupinastega oreha nad 1 m visokih, proda po znižani ceni: Schönwetter, Sl. Konjice. 16

Trtne korenjake in ključke

rip, portalis, ima večjo množino naprodaj: Trsnica Kmetijske družbe, skladišče, Novo mesto. 14

Težko travniško brano,

cena po dogovoru, ima naprodaj: Kmet. podružnica, Šenčur pri Kranju. 17

»RUSOLIN«

zoper škurke, vrečica din 6.— Ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73. 8

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani

ZAVAROVANJA; požar, vlom, šipe, nesreče na potovanju, zakonita odgovornost, transport, razna zavarovanja avtomobilov, na življenje, posmrtnine i. t. d., prevzame po ugodnih pogojih.

Centrala v Ljubljani

Lastno poslopije. Telefon 21-75, 21-76, Gajeva ulica 2. 21-77.

**KREDITNI ZAVOD
ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO
LJUBLJANA, Prešernova ulica 50**

Telefon št.: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84, 37-85

Brzojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA. — Podružnica Beograd, Uzun Mirkova ulica 10. Telefon št.: 29-154. Brzojavni naslov: KREDIT BEOGRAD

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila doma in v tujino, safe-deposits itd.

ZAHTEVAJTE PRI VAŠEM TRGOVCU „NAŠ ČAJ“!**Mešanica domačih čajnih rastlin!**

Najboljši nadomestek za inozemske čaje!

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu z dne 11. maja 1935 l. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

KMETIJSKI DRUŽBI r. z. z o. z.
V LJUBLJANI

ZORKA

PRVA JUGOSLOVENSKA DELNIŠKA DRUŽBA ZA KEMIČNO INDUSTRIJO

Poštni predal številka 669
Telegrami: ZORKA

BEOGRAD

Francuska ulica št. 9
Telefon: 25-887, 30-402

Sadjarji, vinogradniki, hmeljarji, kmetovalci!

**Z malo denarja in truda si lahko
prihranite velike vsote!**

Razni živalski škodljivci in glivične bolezni na drevju, vinski trti, hmelju, žitu, na vrtovih itd. prizadevajo ogromno škodo našemu gospodarstvu, ki presega letno vrednost nad 100 milijonov dinarjev. Dolžnost vsakogar je, da sodeluje v boju proti tem uničevalcem našega narodnega premoženja. V ta namen se poslužite sredstev tovarne „ZORKA“, ki so od najboljših strokovnjakov preizkušena in priznana ter se izdelujejo doma v Subotici in Šabcu.

Ti izdelki so:

Sredstva za zaščito rastlin:

Modra galica „Zorka“ * Bakreno apno „Sfinks“ Nitrosan
Polibarit * Morbafin * Arsokol * Sulikol Ortostan

Razen tega proizvajajo tovarne „ZORKA“ še razna sredstva za industrijo, umetna gnojila, sredstvo za negovanje in zdravljenje vina in mošta: kaliumov metabisulfit „Vinobran“ itd.

Monilija — gniloba

Vsa ta sredstva kakor tudi tozadevna navodila dobite pri

glavnem zastopniku **g. Ivanu Virantu** v Žalcu ter pri **Kmetijski družbi z. z o. j.**, poslovalnici **Kmetijske družbe d. z o. z.** v Ljubljani in pri njih skladiščih v Mariboru, Celju, Novem mestu, Slov. Bistrici, Slov. Konjicah, Brežicah ter pri raznih trgovcih.

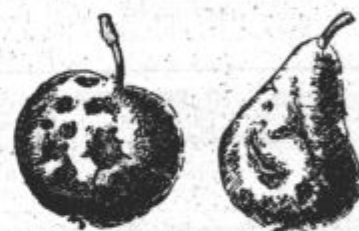

Luknjičavost na češnjah

Ne štedite z izdatki in trudom, ki Vam bo stokrat poplačani!

Jabolčni zavijač

Škrlup

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 x 50 cm s primernim obešalom in okvirom. Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborna učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.

K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim popisom vsake rastline. Vseh šest slik s knjižico in poštino vred stane Din 75.—.

Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Zaupajte domačemu zavodu!

Kmetijski hranilni in posojilni dom

zadr. z neom. j.

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47. — Brzjavlj.: »Kmetijski dom«.

Račun pošt. hran. 14.257. Račun pri Narodni banki

Nove vloge 4% do 5%

vsak čas razpoložljive obrestuje po

Za vse vloge nudi popolno varnost. Otvarja tekoče račune. Eskontuje menice. Daje kratkoročna posojila. Izvršuje vse ostale denarne posle.

S. KUNDE
& SOHN
DRESDEN

Pristine

Kunde

okulacijske nože
trine, drevesne,
vrtno škarije

dobite pri

Kmetijski družbi v Ljubljani

Tovarn. z. amka

Zašči ni znak

Ogibajte se posnetkov z znakom: „DRESDNER MODELL“

Trsnica in drevesnica

Kmetijske družbe z. z o. j. v Slov. Konjicah

V prvovrstni kvaliteti, sortah in podlagah imamo na zalogi sledeče trtne cepljenke:

ENOLETNE TRTNE CEPLJENKE

Laški rizling	rup. št. 9 Göthe	Bouvierova ranina	rup. št. 9 Göthe
Zeleni silvanec	« « «	Kraljevina	« « «
Muškatni silvanec	« « «	Kraljevina	rip. port.
Traminec	« « «	Rdeča žlahtnina	« «
Modri burgundec	« « «	Beli burgundec	« «
Modra frankinja	« « «	Portugalka	« «
Malvazija rip. berl. Kober 5 bb.			

DVOLETNE TRTNE CEPLJENKE

Laški rizling	rup. št. 9	Žlahtnina	rip. port.
Zeleni silvanec	« «	Beli burgundec	« «
Traminec	« «	Zametna črnina	« «
Traminec	rip. port.	Renski rizling	« «
Muškatni silvanec	« «	Biser iz Cabe	« «
Kraljevina	« «	Modri burgundec	« «
Portugalka rip. port.			

KORENJAKI

Rip. port.
Rup. št. 9 Göthe
Rip. berl. Kober 5 bb.

Trtne cepljenke se prodajajo po dnevni ceni. (Do 50 kom. po din 3.— komad.) Interesenti za trte naj se obračajo direktno v Slov. Konjice, event. na isti naslov tudi v Ljubljano.

Trsnica Kmetijske družbe — skladišče v Novem mestu

ima na prodaj večjo množino trtnih korenjakov in ključev: Rip. portalis.

Špedicija **Turk** Ljubljana

prevzema:

OCARINJENJE

Vsakovrstne robe hitro in po najnižji tarifi.
Vse informacije brezplačno. Telefon interurban
24-59 Vilharjeva cesta 33 (nasproti nove
carinarnice).

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga v Ljubljani in izven
Ljubljane z vozovi kakor tudi z avtomobili.
Telefon interurban 21-57. Masarykova cesta 9
(nasproti tovrstnega kolodvora).

Docent dr. L. Matko:

»Skrivnosti človeškega teles«

V vsebini knjige obravnava razne telesne pojave, ki vplivajo na to, da se človek razvija v prilikavca ali velikana, da se znehačajo kosti, se žensko telo prelevi v moškega in obratno, se določi spol itd. Knjiga obsega 218 strani in 81 slik, ter stane vezana din 76, broširana din 64.

Dobi se pri: J. Blasnik na sl., univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaz, d. d., Ljubljana, Breg 10-12.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

kupuje:

hrastov mah, trobentica koren,
lapuh cvet, krhlika lubje,
sladke korenine, arnika koren,
po najvišjih dnevnih cenah.

Mestna hranilnica ljubljanska

je

največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod.
Domači hranilniki, sodno-depozitni oddelek,
posojila na hipoteke, menice, lombard.

Za vse hranilne vloge jamči

Mestna občina ljubljanska.

Montafonske bikce, 1 mesec do 1½ eta
stare, pašniške reje, zajamčeno proste tuberkuloze, iz hleva s
16 letno povprečno mlečnostjo nad 5000 litrov letno na 1 kravo

oddaja:

Oskrbništvo graščine

NOVI- KLOŠTER

p. Sv. Peter v
Savinjski dolini
pri Celju

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MedićZankl

tovarna olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 din, 10 škat. 80 din

Lekarna TRNKOCZY

Ljubljana - Mestni trg 4 (zraven tocovža)

SADJARJI!

Dober pridelek, zdravo in lepo sadje
dobite le z večkratnim škropljenjem z

Meritol „S“

(kalcijev arsenat SCHERING,) katerega
dodamo žepleni apneni brozgi (ali pa
brozgi modre galice.)

Uporabljajte „LEPILO ZA GOSENICE“ **Schering** za napravo lepljivih pasov na drevesna debla.

Sigurna in enostavna sredstva za zastrupitev miši, podgan in voluharjev so: **Lepit** plinski patroni,
LEPIT prašek, **LEPIT** zrna.

Zahtevajte prospekte! — Ta sredstva se dobijo pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

SCHERING A. G. BERLIN.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo

MR. DRAŠKO WILFAN

Zagreb, Srebrnjak br. 55. Telefon 64-11.

Izhaja 15. v mesecu. — Cena listu skupno s koledarjem din 35.—; za inozemstvo din 45.— letno. — Posamezna številka din 3.—.
Uredništvo in upravnštvo je v Ljubljani, Novi trg šte. 3. — Za uredništvu odgovarja: Ing. Ferlinec Bogdan. — Izdajatelj za Kme-
tjasko družbo: Oton Detela. — Tisk Narodne tiskarne d. d. v Ljubljani. — Odgovoren Fran Jeran.